

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533

ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING LOAN REPAYMENT ABILITY OF MEMBERS
OF DOI SAKET AGRICULTURAL COOPERATIVE, LTD., AMPHUR DOI SAKET,
CHIANG MAI PROVINCE, ACCOUNT YEAR 1990.

โดย

นางสาวอรพรรณ กมล

เสนอ

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
พ.ศ. 2536



ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัถ อ้าเภอดอยสะแกก่ จั๋งหวัดเชียงใหม่
ปีท้างบัญญัติ 2533
ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING LOAN REPAYMENT ABILITY OF
MEMBERS OF DOI SAKET AGRICULTURAL COOPERATIVE, LTD.,
AMPHUR DOI SAKET, CHIANG MAI PROVINCE, ACCOUNT YEAR 1990.

นามผู้วิจัย นางสาวอรวรรณ กมล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ณรงค์ สร้อยทอง)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2536

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา ไตรวิทยาคุณ)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 36

กรรมการ

(อาจารย์นำเพชร วินิจฉัยกุล)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2536

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิตานนท์ เจริญพาณิชย์)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 36

บัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)

ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 15 เดือน กันยายน พ.ศ. 2536

คำนิยม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณาของบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ณรงค์ สร้อยทอง ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา ไตรวิทยาคุณ กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก และอาจารย์น้ำเพ็ชร วินิจฉัยกุล กรรมการที่ปรึกษาวิชาโท ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สนิท สิทธิ ที่ได้กรุณาวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา อภิชาติตรากุล ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขบทความย่อภาษาอังกฤษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ โอสถานันท์ ผู้แทนบัณฑิตที่ให้ออกเสนอแนะต่าง ๆ ในระหว่างการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณท่านสหกรณ์อำเภอตอยสะเก็ด ผู้จัดการสหกรณ์ ประธานสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ พนักงานสหกรณ์ ตลอดจนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตอยสะเก็ด จำกัด ที่มีหนังสือกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและกรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้อย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา และมารดา ผู้เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จตามความมุ่งหวัง ตลอดจนขอขอบพระคุณญาติ พี่น้อง เพื่อน ลูกศิษย์ และทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

อรุณวรรณ กมล

พฤษภาคม 2536

สารบัญเรื่อง

หน้า

สารบัญตาราง (7)

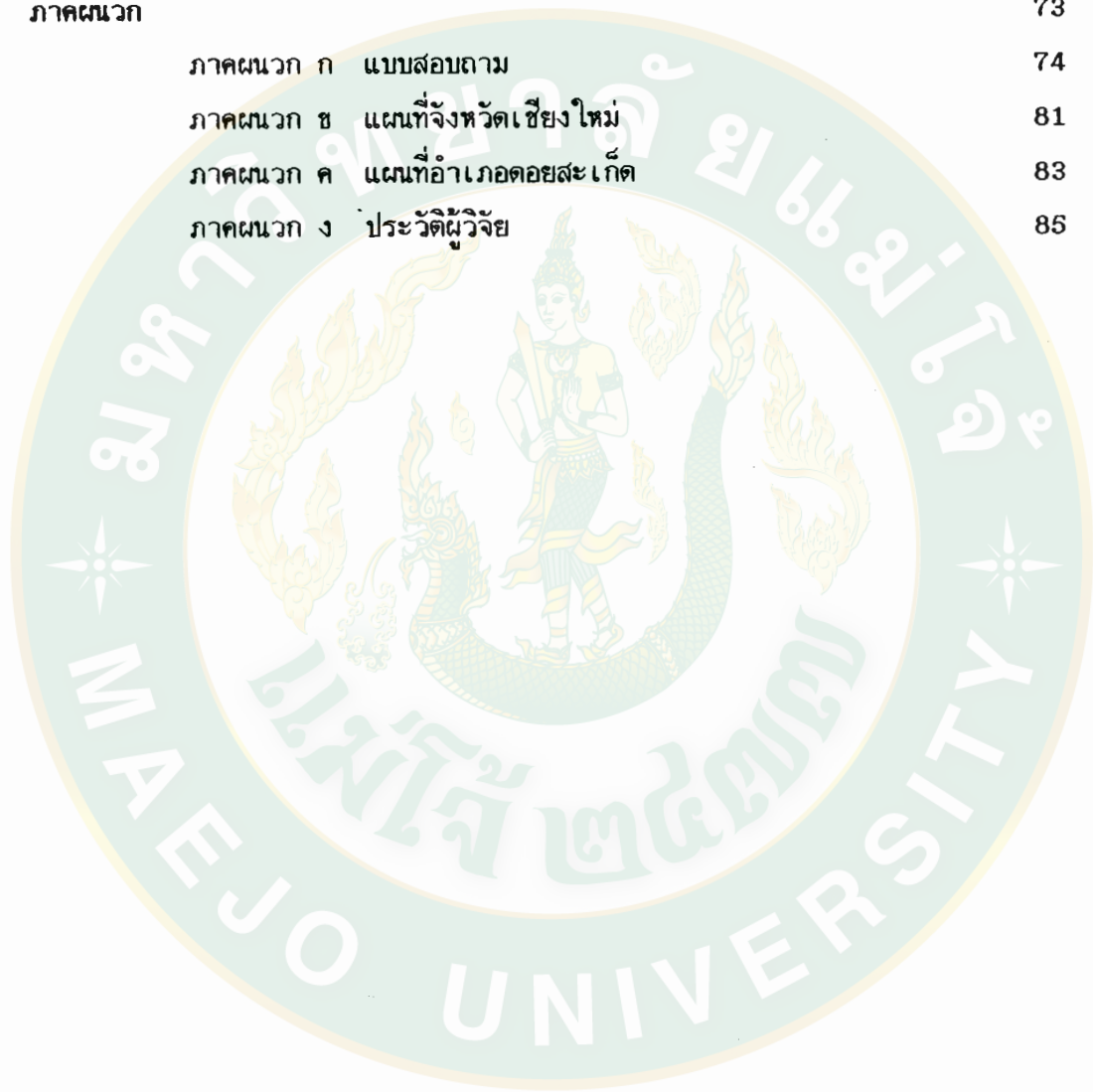
สารบัญภาพ (9)

บทคัดย่อ (10)

บทที่ 1	บทนำ	1
	ความสำคัญของปัญหา	4
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
	ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	9
	นิยามศัพท์ทั่วไป	9
บทที่ 2	การตรวจเอกสาร	11
	การให้เงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรโดยสะสมเกิด จำกัด	11
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรโดยสะสมเกิด จำกัด	21
	กรอบแนวความคิดรวบยอด	29
	สมมติฐานในการวิจัย	30
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	31
	สถานที่ทำการวิจัย	31
	ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	33
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	34
	นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	35
	การทดสอบเครื่องมือ	37
	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	37
	วิธีการรวบรวมข้อมูล	37

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	38
เวลาที่ใช้ในการวิจัย	43
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัยและวิจารณ์	44
สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก	44
อายุของสมาชิก	45
ระดับการศึกษาของสมาชิก	46
ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	47
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	48
ลักษณะการถือครองที่ดินของสมาชิก	49
การใช้ที่ดินของสมาชิก	50
รายได้จากการเกษตร	51
รายได้นอกการเกษตร	52
ค่าใช้จ่ายในการเกษตร	53
ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร	54
เงินกู้ระยะสั้น	55
เงินกู้ระยะปานกลาง	56
การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก	57
เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ	58
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืน ของสมาชิกสหกรณ์	59
การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	60
การวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน	61
การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น	63
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	65
สรุปผลการวิจัย	65
ข้อเสนอแนะ	67
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	68

เอกสารอ้างอิง	70
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	74
ภาคผนวก ข แผนที่จังหวัดเชียงใหม่	81
ภาคผนวก ค แผนที่อำเภอต๋อยสะเก็ด	83
ภาคผนวก ง ประวัตินุวัจย	85



สารบัญตาราง

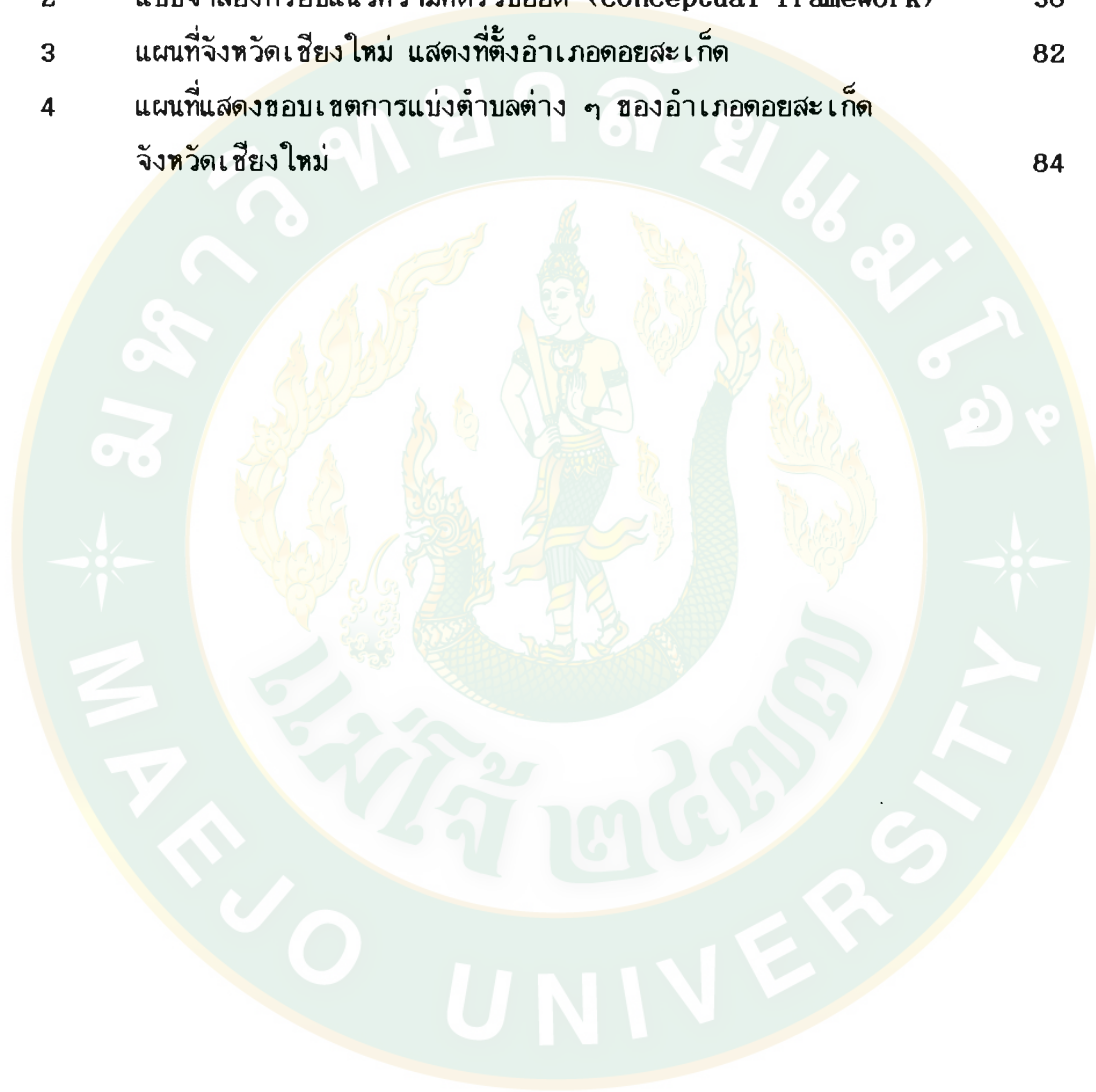
ตาราง		หน้า
1.1	ความสามารถในการชำระหนี้ที่ถึงกำหนดของสมาชิกของปี ทางบัญชี 2528-2533	6
2.1	จำนวนกลุ่ม กลุ่มที่ และจำนวนสมาชิก จำแนกตามตำบลต่าง ๆ ในอำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	22
3.1	จำนวนตัวอย่าง โดยแยกตามชื่อกลุ่มสมาชิกที่ถึงกำหนดชำระหนี้	34
4.1	จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามอายุและเพศ	45
4.2	จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามระดับการศึกษา	46
4.3	จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกจำแนกตามเพศและระยะเวลา เวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	47
4.4	จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตาม การมีรายได้และไม่มีรายได้	48
4.5	จำนวนสมาชิกจำแนกตามขนาดฟาร์มและลักษณะการถือครองที่ดิน	49
4.6	การใช้ที่ดินของสมาชิก โดยจำแนกจำนวนสมาชิกตามขนาดของฟาร์ม และชนิดพืช	50
4.7	รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามชนิดของพืชและสัตว์	51
4.8	รายได้นอกการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามประเภทรายได้	52
4.9	ค่าใช้จ่ายในการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามประเภท ค่าใช้จ่าย	53
4.10	ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามประเภท ค่าใช้จ่าย	54
4.11	จำนวนเงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้	55
4.12	จำนวนเงินกู้ระยะปานกลางเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามลักษณะการ ใช้เงินกู้	56
4.13	ลักษณะการชำระคืนเงินกู้จำแนกตามอัตราดอกเบี้ยและลักษณะ การใช้เงินกู้	57
4.14	จำนวนและร้อยละของเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระจำแนกตามความสามารถ ในการชำระหนี้คืนของสมาชิก	58

ตาราง		หน้า
4.15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	60
4.16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละชนิด	61
4.17	ค่าสัมประสิทธิ์ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน t-ratio และระดับ นัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต์ จำกัด ปีทางบัญชี 2533	63
4.18	ค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น (elasticity coefficient)	64



สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรออยสะเก็ด จำกัด	25
2	แบบจำลองกรอบแนวความคิดรวบยอด (conceptual framework)	30
3	แผนที่จังหวัดเชียงใหม่ แสดงที่ตั้งอำเภอออยสะเก็ด	82
4	แผนที่แสดงขอบเขตการแบ่งตำบลต่าง ๆ ของอำเภอออยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	84



บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533

ผู้วิจัย : นางสาวอรรพรรณ กมล

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

สาขาวิชาเอก : เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

(อาจารย์ณรงค์ สร้อยทอง)

..... 4 / ๑๓ / ๒๖

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สิน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 จำนวนทั้งสิ้น 304 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้แก่ การวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงปัจจัยแต่ละชนิดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษาปรากฏว่า สมาชิกที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระเฉลี่ยครัวเรือนละ 25,194.08 บาท สมาชิกสามารถชำระหนี้สินตามกำหนดได้ทั้งหมดเฉลี่ยครัวเรือนละ 19,159.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.05 สมาชิกสามารถชำระหนี้สินตามกำหนดได้บางส่วนเฉลี่ยครัวเรือนละ 3,455.07 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.71 สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,579.87 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.24

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ปรากฏว่าหนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน และรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ตามลำดับ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปรากฏว่าหนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษาความยืดหยุ่นของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงหนี้สินทั้งหมดมีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด โดยมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.8810 ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาได้แก่ รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน โดยมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.1375, 0.1370 และ -0.1316 ตามลำดับ

ABSTRACT

Title : Analysis of Factors Affecting Loan Repayment Ability of Members of Doi Saket Agricultural Cooperative, Ltd., Amphur Doi Saket, Chiang mai Province, Account Year 1990.

By : Miss Orawan Kamol

Degree : Master of Agricultural Technology
(Cooperatives Economics)

Major Field : Cooperatives Economics

Chairman, Thesis Advisory Board :

Narong Sroythong

(Narong Sroythong)

4, August 1993

The objectives of the study were to analyze factors affecting loan repayment ability as well as problems and obstacles in loan repayment of members of Doi Saket Agricultural Cooperative, Ltd., Amphur Doi Saket, Chiangmai Province, Account Year 1990.

The data were collected by means of questionnaires distributed to 304 members who had to repay the loans by the account year 1990, and analyzed by using computer, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) program. Multiple linear regression analysis was used to explain factors affecting loan repayment ability of members and coefficient correlation analysis together with elasticity coefficient analysis to explain changes in each factor which affected loan repayment ability of members.

It was found that the loans to be repaid by the members by the account year 1990 were 25,194.08 baht per household. The

members were able to repay an average of 19,159.14 baht of total loans per household (76.05%) and an average of 3,455.07 baht of partial loans (13.71%) and unable to repay an average of 2,579.87 baht per household (10.24%).

The results of the study of factors affecting the members' loan repayment ability showed that total loans were the factor which most affected the members' loan repayment ability, followed by total household expenditures and total household incomes respectively.

The coefficient correlation analysis revealed that total loans, total household incomes, total household expenditures, and interest rate of the loans were significantly correlated with the members' loan repayment ability.

The study of elasticity of factors affecting the members' loan repayment ability showed that changes in total loans most affected their loan repayment ability, the elasticity being 0.881, and other influential factors were total household incomes, interest rate of the loans, and total household expenditures, the elasticity being 0.138, 0.137 and -0.132 respectively.

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทยนับว่ามีมานานแล้ว ซึ่งแต่เดิมยังไม่มีการเครดิตรูปใดที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรได้ สินเชื่อส่วนใหญ่เกษตรกรได้มาจากนายทุนเงินกู้ พ่อค้าในท้องถิ่น ตลอดจนเครือข่ายของเกษตรกร สำหรับนโยบายสินเชื่อเพื่อการเกษตรของรัฐบาลนั้นได้เริ่มขึ้นครั้งแรก เมื่อปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ ได้ทรงมีพระราชดำริที่จะจัดตั้ง "ธนาคารเกษตร" (Agricultural Bank) ขึ้น และจะให้มีสาขากระจายไปในส่วนภูมิภาคด้วย เพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนาที่เดือดร้อน แต่มีอุปสรรคเรื่องเงินทุน หลักประกันเงินกู้ และการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทั้งที่นำไปเพื่อหลบหนีสิน การจัดตั้งธนาคารเกษตรจึงระงับไป แต่ความคิดที่จะช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อให้แก่ชาวนาก็ยังคงมีอยู่ ในระยะต่อมาได้มีการพัฒนาแนวความคิดนี้มาเป็นลำดับ แนวความคิดในการจัดตั้งสหกรณ์เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เชิญ เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ (Sir Bernard Hunter) หัวหน้าธนาคารมัทราสแห่งประเทศอินเดีย ให้เข้ามาสำรวจและหาทางแก้ไขภาวะหนี้สินของชาวนา ซึ่งกำลังเดือดร้อน เพราะมีหนี้สินมากมายในขณะนั้น (พ.ศ. 2457) เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ได้แนะนำให้จัดตั้ง "ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ" (National Loan Bank) เพื่อดำเนินกิจการให้ราษฎรกู้ยืมเงิน แต่การกู้ยืมเงินจะต้องมีที่ดินและทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นประกัน ส่วนการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาและหลบหนีหนี้สิน เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์แนะนำให้รวบรวมชาวนาจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Co-operative Society ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า "สหกรณ์สมาคม" นโยบายนี้สำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2459 โดยรัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกที่ จังหวัดพินนาคูละ ซึ่งใช้ชื่อว่า "สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้" เงินให้กู้ในขณะนั้นอาศัยจาก แบงก์สยามกัมมาจล จำกัด (ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ในปัจจุบัน) โดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เป็นผู้ค้ำประกันการจัดตั้งสหกรณ์ จึงถือได้ว่าเป็นการดำเนินการตามคำแนะนำของ เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2529 : 17-18)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2486 ได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ (Bank for Cooperatives) การดำเนินงานไม่ก้าวหน้าและถูกจำกัดขอบเขตหลายประการ ทำให้เป็น

อุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น ธนาคารจะทำการรับฝากเงินโดยทั่วไป แต่การกู้จะให้กู้แก่สมาชิกสหกรณ์เท่านั้น เกษตรกรอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์จะขอกู้เงินจากธนาคารไม่ได้ แหล่งเงินทุนของธนาคารสหกรณ์ได้จากประชาชนผู้ฝากเงิน งบประมาณของรัฐบาล แต่ก็ยังไม่เพียงพอ การขอกู้จากต่างประเทศทำได้ยาก เพราะการดำเนินงานของธนาคารยังไม่ได้รับการรับรองจากต่างประเทศ เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 ได้มีการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์จังหวัด (Provincial Cooperative Bank) ขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และอุดรดิตถ์ การจัดตั้งธนาคารขึ้นเพื่อระดมเงินฝากในท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะการลงทุนทั้งในรูปการถือหุ้นหรือเงินฝากต่างได้ผลตอบแทนน้อยกว่าที่ได้จากธนาคารพาณิชย์ จึงทำให้ธนาคารขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงาน และการดำเนินการให้กู้ ทำให้ธนาคารไม่สามารถแก้ปัญหาในเรื่องสินเชื่อการเกษตรได้ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือทางการเงิน อันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้ จึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 โดยรับช่วงงานจากธนาคารเพื่อการสหกรณ์ กล่าวคือ โอนทรัพย์สินและหนี้สินของธนาคารเพื่อการสหกรณ์มาดำเนินการต่อ สำหรับงานธนาคารสหกรณ์จังหวัด ซึ่งได้เปลี่ยนเป็นชุมนุมสหกรณ์จังหวัด (วนิดา นิยมมานไพโรจน์, 2527 : 57-58)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มการผลิตและรายได้เพื่อให้มีฐานะดีขึ้น

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เริ่มจ่ายเงินกู้มาตั้งแต่ปี 2510 เป็นต้นมา โดยให้เงินกู้ในปี 2510 จำนวน 265 ล้านบาท ในปี 2520 จำนวน 6,443 ล้านบาท ในปี 2529 จำนวน 19,004 ล้านบาท และในปีทางบัญชี 2533 ได้จ่ายเงินกู้ไปทั้งสิ้นจำนวน 40,043 ล้านบาท เมื่อสิ้นปีทางบัญชี 2533 ธ.ก.ส. สามารถให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรทั้งโดยตรง และผ่านสถาบันเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 3.10 ล้านครัวเรือน หรือประมาณร้อยละ 59 ของครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ

ประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรที่มีฐานะยากจน ดังนั้น ในการประกอบการผลิตจึงต้องอาศัยเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ โดยการกู้ยืมทั้งแหล่ง

สินเชื่อที่ไม่เป็นสถาบัน หรือบางที่เรียกว่าสินเชื่อจากตลาดเงินนอกระบบ และแหล่งสินเชื่อที่เป็นสถาบัน หรือบางที่เรียกว่าสินเชื่อจากตลาดเงินในระบบ ดังนี้ (พิชิต ธานี, 2530 : 33)

แหล่งสินเชื่อที่ไม่เป็นสถาบันมี 2 ลักษณะคือ ผู้ให้กู้ที่ไม่ใช่เพื่อการค้าได้แก่ ญาติพี่น้อง และผู้ให้กู้เพื่อการค้าได้แก่ เพื่อนบ้าน พ่อค้า เจ้าของที่ดิน นายทุนเงินกู้ในที่ท้องถิ่น ผู้ให้กู้อาชีพ ผู้รับซื้อพืชผล ร้านค้าในที่ท้องถิ่น

แหล่งสินเชื่อที่เป็นสถาบัน ประกอบด้วยสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สถาบันเกษตรกร เช่น กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ ชุมชมสหกรณ์ และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นต้น ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาสินเชื่อการเกษตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สภาพการเป็นหนี้ของเกษตรกรตลอดมา กล่าวคือได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ เมื่อ พ.ศ. 2486 และจัดตั้งธนาคารสหกรณ์จังหวัดเมื่อ พ.ศ. 2494 เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนสินเชื่อแก่เกษตรกร ต่อมา พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถในการอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรทั้งในด้านเงินกู้ที่ให้เกษตรกรโดยตรงและสถาบันเกษตรกร ผลของการที่รัฐบาลในสมัยต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญแก่สินเชื่อการเกษตรตลอดมา ทำให้สามารถแก้ปัญหาด้านหนี้สินของเกษตรกร โดยสามารถลดสัดส่วนของหนี้สินนอกระบบลงจากร้อยละ 95 เหลือร้อยละ 50-60 ทำให้สามารถลดภาระในเรื่องอัตราดอกเบี้ยของเกษตรกรได้ (คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์, 2533 : 104)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับแรก (พ.ศ. 2504-2509) ถึงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทางการเกษตร โดยมีเป้าหมายในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับเกษตรกรเพื่อมุ่งหวังที่จะยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น ด้วยการกำหนดให้มีการปรับปรุงโครงสร้างการผลิตทางการเกษตร ปรับปรุงโครงสร้างตลาดการเกษตร รวมถึงการจัดหาแหล่งเงินกู้ให้เกษตรกร เน้นส่งเสริมสหกรณ์

และพัฒนาสหกรณ์ทุกประเภท สนับสนุนการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ธณกิจ โดยสหกรณ์ทุกประเภทรวมตัวกันทางราชการ สนับสนุนในรูปของเงินกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยต่ำ การพัฒนางานสหกรณ์ในรูปเอนกประสงค์

สหกรณ์การเกษตรมีวิวัฒนาการมาจากสหกรณ์เทาทุนและสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตรวม รัฐบาลได้ควบสหกรณ์เทาทุนเข้าด้วยกันเป็นสหกรณ์การเกษตร มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร จัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมอาชีพและการครองชีพของสมาชิก การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่ ธุรกิจเครดิต ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ธุรกิจบริการ เป็นต้น ธุรกิจเครดิตเป็นธุรกิจที่สำคัญซึ่งดำเนินการให้กู้ด้วยสินเชื่อระยะสั้น และสินเชื่อระยะปานกลางปรากฏว่า ในปี 2529 สหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินธุรกิจมีทั้งสิ้น 802 สหกรณ์ ระหว่างปีสหกรณ์ได้จ่ายเงินให้สมาชิกกู้จำนวน 3,507,208,623.49 บาท เมื่อวันสิ้นปีสมาชิกค้างชำระเงินกู้จำนวน 5,245,799,635.49 บาท รวมเป็นเงินที่ให้สมาชิกกู้ทั้งสิ้น 8,753,008,258.98 บาท แต่มีหนี้ถึงกำหนดชำระจำนวน 5,942,530,198.89 บาท สมาชิกสามารถส่งชำระคืนได้จำนวน 2,965,117,033.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.90 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ ในวันสิ้นปีสมาชิกค้างชำระเงินกู้จำนวน 5,787,891,255.72 บาท และสมาชิกค้างชำระดอกเบี้ยเงินให้กู้วันสิ้นปี จำนวน 644,375,019.88 บาท (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2529 : 36)

ในปี 2530 สหกรณ์ประเภทการเกษตรที่ดำเนินธุรกิจทั้งสิ้นจำนวน 1,153 สหกรณ์ สหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิกในระหว่างปีทั้งสิ้นจำนวน 4,172.66 ล้านบาท หนี้ค้างชำระวันต้นปี 5,887.26 ล้านบาท รวมหนี้ทั้งสิ้น 10,059.92 ล้านบาท แต่มีหนี้ถึงกำหนดชำระ 6,602.73 ล้านบาท สมาชิกสามารถส่งชำระหนี้เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระได้ จำนวน 3,661.27 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 55.45 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ ในวันสิ้นปีมีหนี้คงเหลือ 6,398.65 ล้านบาท และมีดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระ 662.12 ล้านบาท (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2530 : 23)

ความสำคัญของปัญหา

(Significance of the Problem)

สหกรณ์การเกษตรดำเนินการให้สินเชื่อหรือเงินกู้แก่สมาชิกเป็นธุรกิจหลัก ดังนั้นหากพิจารณาถึงสินทรัพย์หมุนเวียนแล้ว พอลจะกล่าวได้ว่าลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ที่มีจำนวนมาก

ที่สุดของสหกรณ์ การให้เงินกู้ของสหกรณ์นั้นแบ่งประเภทของเงินให้กู้เป็นเงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง ดังนั้นลูกหนี้เงินกู้จึงเรียกตามประเภทของเงินกู้ เช่น ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น ลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลาง เป็นต้น

นอกจากลูกหนี้ที่เกิดจากการให้เงินกู้แล้ว สหกรณ์ยังมีลูกหนี้ที่เกิดจากการขายหรือให้บริการเป็นเงินเชื่ออีก เช่น การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อเรียกว่าลูกหนี้การค้า การบริการล่วงหน้าเข้านาสมาชิกหรือการบริการไถไรนาให้สมาชิก โดยคิดค่าบริการต่อไร่เรียกว่าลูกหนี้ค่าบริการ

ปัญหาเกี่ยวกับลูกหนี้ของสหกรณ์ มีหลายปัญหาทั้งที่เกิดขึ้นก่อนการเป็นหนี้และระหว่างการเป็นหนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการเป็นหนี้ เช่น ปัญหาการพิจารณาให้เงินกู้ ปัญหาการพิจารณาให้เชื่อสิ่งของ เป็นต้น ส่วนปัญหาระหว่างการเป็นหนี้นับว่าเป็นเรื่องสำคัญของสหกรณ์ เพราะมีผลกระทบต่อตรงต่อการเงินของสหกรณ์ เช่น ปัญหาการชำระหนี้คืนของสมาชิก ปัญหาหนี้สูญ เป็นต้น

ปัญหาการชำระหนี้คืนของสมาชิก นับว่าเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่สหกรณ์การเกษตรเป็นอย่างมาก เพราะมีลูกหนี้ค้างชำระเกินกำหนดอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งลูกหนี้เงินกู้ และลูกหนี้การค้า การได้รับชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนด หมายถึง ต้นทุนทางธุรกิจเพิ่มขึ้น ในการดำเนินงานของสหกรณ์นอกจากใช้เงินทุนของตนเอง และเครดิตจากการซื้อสินค้าเชื่อจากห้างร้าน บริษัท และสถาบันต่าง ๆ แล้ว ยังต้องอาศัยเงินสินเชื่อจากแหล่งเงินทุนอื่นมาให้กับสมาชิกอีกด้วย เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งสินเชื่อที่สำคัญ ในการจัดหาสินเชื่อดังกล่าวสหกรณ์ต้องมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ยเงินกู้ และยังมีค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ค้างชำระและหนี้สูญที่ติดตามมาอีก สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ ทำให้ขาดแคลนเงินทุนและยังมีผลทำให้กระทบกระเทือนถึงความสามารถของสหกรณ์ในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ผลตามมาก็คือสหกรณ์ก็จะไม่ได้รับความเชื่อถือจากเจ้าหนี้ และจะขอกู้เงินเพื่อนำมาขยายธุรกิจการให้สินเชื่อได้ยากขึ้น

สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อด จำกัด ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยการควบสหกรณ์หาทุนที่กระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ในอำเภอรอยสะแกก่อดมีจำนวนทั้งหมด 28 สมาคม เข้าด้วยกัน เป็นสหกรณ์จำกัด เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2514 มีชื่อว่า "สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อด จำกัด"

ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2534 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 1,514 คน แบ่งเป็น 35 กลุ่ม กระจายอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ของอำเภอต๋อยสะเกิดรวม 12 ตำบล ในระหว่างปีทางบัญชี 2533 สหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิกทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง รวม 1,403 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.67 ของสมาชิกทั้งหมด เป็นเงินทั้งสิ้น 47,162,614 บาท โดยแบ่งเป็นเงินกู้ระยะสั้น 9,972,264 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.14 และเป็นเงินกู้ระยะปานกลาง 37,190,350 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.86 ในปีทางบัญชี 2533 ซึ่งสิ้นสุดในวันที่ 30 มิถุนายน 2534 สมาชิกจำนวน 1,275 ราย ที่มีเงินกู้ถึงกำหนดชำระคิดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 20,508,715 บาท โดยมีสมาชิกจำนวน 964 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.61 สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเป็นจำนวนเงิน 16,487,340 บาท และสมาชิกจำนวน 311 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.39 ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเป็นจำนวนเงิน 4,021,375 บาท

จากรายงานกิจการประจำปี 2528 - 2533 ผลปรากฏว่าสหกรณ์ได้รับชำระคืนเงินกู้จากสมาชิกในระหว่างปีเฉลี่ยร้อยละ 74.98 และมีหนี้ค้างชำระในระหว่างปีเฉลี่ยร้อยละ 25.02 ของเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ ดังแสดงในตาราง 1.1

ตาราง 1.1 ความสามารถในการชำระหนี้ที่ถึงกำหนดของสมาชิกของปีทางบัญชี 2528-2533

ปีบัญชี	หนี้ถึงกำหนดชำระ		ชำระได้ตามกำหนด		หนี้ค้างชำระ	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
2528	14,572,294	100	7,713,099	52.93	6,859,195	47.07
2529	15,288,428	100	11,705,039	76.56	3,583,389	23.44
2530	15,617,240	100	12,467,699	79.83	3,149,541	20.17
2531	15,916,816	100	11,742,859	73.78	4,173,957	26.22
2532	17,473,016	100	14,395,584	82.39	3,077,432	17.61
2533	20,508,715	100	16,487,340	80.39	4,021,375	19.61
เฉลี่ย	16,562,752	100	12,418,603	74.98	4,144,148	25.02

ที่มา : สหกรณ์การเกษตรต๋อยสะเกิด จำกัด รายงานกิจการประจำปี 2528-2533

สาเหตุที่สมาชิกลูกหนี้ของสหกรณ์ชำระหนี้คืนในอัตราต่ำ มีดังนี้ (ฉลอง บุญญพิทักษ์กุล, 2528 : 739)

1. เกิดจากความล้มเหลวทางการผลิต อันเนื่องมาจากถุกภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม โรคและศัตรูพืช ราคาผลิตผลตกต่ำ เป็นต้น
2. การเร่งรัดหนี้หรือการเรียกเก็บหนี้ไม่มีประสิทธิภาพกล่าวคือ พนักงานสินเชื่อขาดการติดตามทวงถามอย่างใกล้ชิด กรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ติดตามหนี้ใจอ่อน ตลอดจนความใกล้ชิดกับสมาชิกเกินไปก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเกรงใจไม่กล้าทวงถาม
3. ขาดการตรวจสอบการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้ว สหกรณ์มิได้ติดตามไปตรวจสอบการใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น กู้ไปเพื่อปรับปรุงที่ดิน แต่กลับนำไปใช้ประกอบพิธีแต่งงาน บวชนาค เป็นต้น
4. เกิดจากความไม่เข้าใจในธุรกิจกล่าวคือ สมาชิกผู้กู้ส่วนหนึ่งไม่เข้าใจถึงเงื่อนไขการชำระหนี้ว่าเมื่อใดจะถึงกำหนดชำระหนี้ จึงทำให้หลงลืมไปได้และนำเงินที่มีอยู่ไปใช้ในทางอื่น
5. สมาชิกบิดพลิ้วไม่ชำระหนี้ อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุเช่น ลักษณะนิสัยเพิ่นยวหนี้ สมาชิกผู้กู้บางรายสามารถที่จะชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ได้ตามกำหนดสัญญาแต่ก็ไม่ยอมนำเงินมาชำระ เพราะถ้าชำระคืนเกรงจะไม่ได้รับเงินกู้ในฤดูต่อไป หรือนำเงินไปลงทุนด้านอื่น ๆ เป็นต้น

ปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์เป็นเรื่องที่สำคัญต้องรีบทำการแก้ไข ในกรณีของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด ก็เช่นเดียวกัน สหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ แต่ปรากฏว่าสมาชิกบางรายไม่สามารถชำระหนี้คืนเงินกู้ได้เมื่อถึงกำหนดชำระ ก่อให้เกิดหนี้เงินกู้ค้างชำระขึ้น ทำให้สหกรณ์สามารถชำระหนี้ให้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้น้อย ซึ่งทำให้ธนาคารปล่อยเงินกู้ให้กับสหกรณ์น้อยลงในปีต่อไป ดังนั้นสหกรณ์ก็ไม่สามารถขยายปริมาณธุรกิจสินเชื่อให้มากขึ้นได้อีก นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ด้วย

ดังนั้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์จึงมีความสำคัญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสหกรณ์ในการนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรออยสะเก็ด จำกัด อำเภอออยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้
2. เพื่อศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

ผลของการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกและได้ทราบถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้คืนของสมาชิก
2. สหกรณ์การเกษตรออยสะเก็ด จำกัด สามารถที่จะใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานสินเชื่อของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. สหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ก็สามารคนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินธุรกิจสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้

4. นักศึกษาและผู้ที่มีสนใจสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระดับที่กว้างขวางมากขึ้น

ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย (Scope and Limitation of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตและข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑ 1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์จะศึกษาเฉพาะปัจจัยเหล่านี้คือ ขนาดฟาร์ม หนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้
- ๒ 2. สถานที่ทำการวิจัย คือสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด อำเภอ รอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่
- ๓ 3. ประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะเกิด จำกัด ที่มีหนี้สินถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533

นิยามศัพท์ทั่วไป (General Definitions)

สมาชิก หมายถึง ผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์ และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกภายหลังที่สหกรณ์นั้น ๆ ได้จดทะเบียนแล้ว โดยถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์แล้ว (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2529 : 41)

สหกรณ์ หมายถึง องค์การทางเศรษฐกิจและสังคมหรือเป็นการประกอบการอย่างหนึ่งที่เกิดจากการร่วมมือกันโดยสมัครใจ โดยที่สมาชิกผู้เป็นเจ้าของเป็นผู้ให้บริการการดำเนินงานยึดหลักประชาธิปไตย มีจุดมุ่งหมายที่มิได้มีแสวงหากำไร แต่เพื่อให้เกิดการอยู่ดีกินดีในหมู่สมาชิก ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้จะเฉลี่ยคืนกลับไปยังสมาชิกตามส่วนที่ได้ใช้บริการในสหกรณ์ (พสุ สัตถาภรณ์, 2533 : 17)

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้ที่มีอาชีพการเกษตร โดย
ดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ และช่วย
ยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2529 : 42)



บทที่ 2

การตรวจเอกสาร (REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด อำเภอตอยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533 ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสาร โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การให้เงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด

1. การให้เงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จำกัด

การให้เงินกู้แก่สมาชิก

สหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความจำนงขอกู้เงินจากสหกรณ์ได้ตั้งแต่วันที่ 25 ของเดือน ถึงวันที่ 8 ของเดือนถัดไป เช่น สมาชิกขอกู้เงินจากสหกรณ์ได้ตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม ถึงวันที่ 8 เมษายน เป็นต้น ในการยื่นคำขอกู้เงินจากสหกรณ์ สมาชิกผู้กู้ต้องมีใบรับรองจากประธานกลุ่มของตนเอง เพื่อแสดงให้เห็นว่าสมาชิกผู้ก้อมีวัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้นั้นจริง สหกรณ์จะเสนอคำขอกู้เงินของสมาชิกต่อที่ประชุมคณะกรรมการเงินกู้ ซึ่งตรงกับวันที่ 11 ของทุกเดือน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินการฝ่ายจัดการของสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์และพนักงาน ธ.ก.ส. หลังจากที่ประชุมฯ อนุมัติเงินกู้แล้ว สหกรณ์จะแจ้งวันกำหนดจ่ายเงินกู้ให้ประธานกลุ่มทราบเพื่อแจ้งให้สมาชิกกลุ่มของตนไปรับเงินกู้ตามที่อนุมัติ สหกรณ์จะจ่ายเงินกู้ประมาณวันที่ 18-20 ของเดือน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เงินกู้

1. สมาชิกที่ส่งเงินชำระหนี้คืนตามกำหนดสัญญาของเงินกู้ทุกประเภท สหกรณ์จะพิจารณาเงินกู้ตามความต้องการของสมาชิก แต่จำนวนเงินกู้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกัน (ในที่นี้หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนอื่น ๆ และมีราคาตลาด

ตามที่สหกรณ์ประเมินไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้) สมาชิกสหกรณ์คนหนึ่งสามารถกู้ได้ ทั้งเงินกู้ระยะสั้นและเงินกู้ระยะปานกลาง แต่จำนวนเงินกู้รวมกันต้องไม่เกิน 200,000 บาท สำหรับสมาชิกใหม่จะกู้ได้ไม่เกิน 15,000 บาท

2. สมาชิกผู้ขอกู้เงินจะต้องแสดงหลักฐานประกอบใบคำขอกู้ต่อสหกรณ์ จึงจะได้รับการพิจารณาให้เงินกู้

3. เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้สมาชิกที่สามารถชำระหนี้ได้เฉพาะต้นเงินกู้ หรือ ดอกเบี้ยเงินกู้เพียงบางส่วนหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดนั้น ในเวลาต่อมาเมื่อสมาชิกชำระหนี้ได้ทั้งหมดแล้วขอกู้เงินใหม่อีกครั้งสหกรณ์จะพิจารณาการให้เงินกู้โดยตัดจำนวนเงินที่ขอกู้ให้เหลือน้อยลง

4. สมาชิกที่ยังมีหนี้กับสหกรณ์ ถ้ามีความประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องชำระหนี้ที่มีต่อสหกรณ์ให้เรียบร้อยก่อน ในกรณีของสมาชิกผู้กู้เงินระยะสั้นที่ไม่สามารถชำระคืนได้เมื่อถึงกำหนดชำระแต่ได้รับการผ่อน เวลาชำระหนี้ ถ้ามีความประสงค์จะขอกู้เงินอีกสหกรณ์จะพิจารณาให้เงินกู้

ในการตรวจสอบหลักฐานการชำระหนี้ของสมาชิก พนักงานสินเชื่อของสหกรณ์จะเป็นผู้ตรวจสอบ ให้คำแนะนำเพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาในใบคำขอกู้ของสมาชิกทุกราย ปรธานกลุ่มจะเป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มที่ตนรับผิดชอบ

ในการตรวจสอบการใช้เงินกู้ สหกรณ์อาจมอบให้ประธานกลุ่ม หรือเลขานุการกลุ่ม หรือคณะกรรมการดำเนินการ หรือพนักงานสหกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ หรือพนักงาน ธ.ก.ส. ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ ในกรณีที่ปรากฏว่าสมาชิกผู้กู้เงินได้ย่ำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ คณะกรรมการดำเนินการจะลดหรือระงับการจ่ายเงินกู้งวดต่อ ๆ ไปสำหรับสมาชิกรายนั้น

การชำระคืนเงินกู้

เมื่อใกล้ถึงระยะเวลาการชำระหนี้ตามกำหนดสหกรณ์จะส่งหนังสือเตือนให้แก่สมาชิกผู้กู้ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระ หรืออาจจะส่งพนักงานสินเชื่อออกไปติดตามทวงหนี้ ประธาน

กลุ่มมีส่วนสำคัญในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์มีรางวัลให้แก่ประธานกลุ่มที่สามารถทำให้สมาชิกในกลุ่มของตนที่รับผิดชอบสามารถชำระดอกเบี้ยเงินกู้ได้ทั้งหมด

สหกรณ์จะทำหนังสือเตือนให้แก่สมาชิกผู้กู้ ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระทุกไตรมาส เมื่อถึงเวลากำหนดชำระคืนเงินกู้ คณะกรรมการดำเนินการจะทำการรวบรวมรายชื่อสมาชิกผู้ค้างชำระ แล้วส่งรายชื่อให้แก่ประธานกลุ่ม เพื่อให้ติดตามทวงหนี้อีกครั้งหนึ่ง ถ้าสมาชิกที่มีรายชื่อดังกล่าวยังไม่มาติดต่อขอผ่อนผันการชำระหนี้ หรือไม่นำเงินมาชำระหนี้ถึงกำหนดชำระ สหกรณ์จะฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย

ในการชำระหนี้เงินกู้นั้น สมาชิกผู้กู้ต้องนำเงินไปชำระที่สำนักงานของสหกรณ์

หลักประกันเงินกู้

สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกผู้กู้ใช้สังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าที่อื่น จำนองเป็นประกัน ได้แก่ ที่ดิน ซึ่งใช้ในการค้าประกันทั้งเงินกู้ระยะสั้น และเงินกู้ระยะปานกลาง

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ปัจจุบันสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 2 อัตรา คือ จำนวนเงินกู้ไม่เกิน 60,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.5 ต่อปี จำนวนเงินกู้ 60,000 บาทขึ้นไป อัตราดอกเบี้ย 14.5 ต่อปี

ประเภทของการให้เงินกู้

สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกทั้งเงินกู้ระยะสั้นและเงินกู้ระยะปานกลาง ดังนี้

เงินกู้ระยะสั้น คือ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรตามแผนการผลิตสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ได้แก่ ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืชและโรคพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซม ค่าพันธุ์สัตว์ และค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขาย แปรรูปและขายผลิตผล ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตรเฉพาะที่ต้องชำระด้วย

เงินสด ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น ซื้อมอเตอร์ใช้งานสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ

เงินกู้ระยะปานกลาง คือ เงินกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว ได้แก่ บุกเบิกที่ดินหรือปรับปรุงที่ดินหรือซื้อที่ดินการเกษตร สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำ ประตูกักน้ำ ทำสวน วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซื้อมอเตอร์ใช้งาน ซื้อมอเตอร์สร้างหรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ ได้แก่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ซื้อมอเตอร์สร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน ปรับปรุงบ้าน และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ลงทุนในการเลี้ยงปลุ่สัตว์ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำ และลงทุนในกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเกษตร ข้าราชการเงินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร ซื้อมอเตอร์สร้างเครื่องอำนวยความสะดวกในครอบครัว เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตู้เย็น วิทยุ โทรทัศน์ เตารีด วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง อุปกรณ์ไฟฟ้า และอื่น ๆ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเจิด สินทรัพย์ และศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์ (2521) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาและพฤติกรรมในการลงทุนของเอกชน ในสาขาเกษตรในบางภาคของประเทศไทยพบว่าเป็นปีการเพาะปลูก 2518 -2519 ผู้ประกอบการเกษตรมีหนี้สินทั้งหมดเฉลี่ยครัวเรือนละ 8,137.43 บาท เป็นจำนวนหนี้ที่ยกมาจากต้นปีเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,852.56 บาท และเป็นหนี้สินที่เกิดขึ้นระหว่างปีเฉลี่ยครัวเรือนละ 5,284.87 บาท ผู้ประกอบการเกษตรมีความสามารถชำระหนี้สินระหว่างปีเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,294.80 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.20 ของปริมาณหนี้สินทั้งหมด ดังนั้นมีหนี้สินคงค้างชำระเฉลี่ยครัวเรือนละ 5,842.63 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.80 ของปริมาณหนี้สินทั้งหมด โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นภาคที่มีหนี้สินมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก ที่ราบภาคกลาง รอบ ๆ กรุงเทพมหานคร ที่ราบภาคกลางตอนบน และภาคเหนือ ตามลำดับ โดยฟาร์มขนาดใหญ่จะมีภาระหนี้สินมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์มแล้วพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้น เมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

ปราณี เหล่าพะเกียรติ (2522) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การก่อกวนสินของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา 2518-2519 โดยทำการวิเคราะห์ถึงฐานะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปของเกษตรกร และศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรก่อกวนขึ้น การศึกษานี้ได้แบ่งเกษตรกรออกเป็นสองประเภท จำแนกตามแหล่งที่มาของเงินกู้ที่เกษตรกรได้รับคือ เกษตรกรที่กู้จากสถาบัน โดยเสียอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย และเกษตรกรที่กู้จากนอกสถาบัน ซึ่งเกษตรกรเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่ากฎหมาย ใช้การวิเคราะห์แบบสมการถดถอยเชิงซ้อนจากการวิเคราะห์พบว่า ขนาดฟาร์มมีอิทธิพลต่อการก่อกวนเพื่อนำไปใช้ในการผลิตของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันมากที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาได้แก่ สินทรัพย์ครัวเรือนฟาร์ม ประสิทธิภาพการผลิต และรายได้ฟาร์ม ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อกวนของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันพบว่า ประสิทธิภาพการผลิตมีอิทธิพลต่อการก่อกวนสินของเกษตรกรในระดับสูง รองลงมาได้แก่ อัตราดอกเบี้ย รายได้ฟาร์ม และสินทรัพย์ของครัวเรือนฟาร์ม ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อกวนสินเพื่อบริโภคของเกษตรกรทั้งสองประเภท พบว่าสินทรัพย์ของครัวเรือนฟาร์มมีอิทธิพลต่อการก่อกวนสินของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายได้ฟาร์ม และสมาชิกฟาร์ม ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อกวนสินเพื่อการบริโภคของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันนั้น อัตราดอกเบี้ยได้เข้ามามีอิทธิพล ด้วย

ความยืดหยุ่นของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการก่อกวนเพื่อการผลิตของเกษตรกรทั้งสองประเภทนั้น การเปลี่ยนแปลงขนาดฟาร์มมีผลต่อการก่อกวนของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันมากที่สุด ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงหนี้สินเพื่อการบริโภคมีผลต่อการก่อกวนของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันมากที่สุด ส่วนสมาชิกฟาร์มมีผลสนองต่อการเปลี่ยนแปลงหนี้สินเพื่อการบริโภคของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ

พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินเพื่อการผลิตของเกษตรกรทั้งสองประเภทกับผลผลิตที่ได้รับ โดยวิธีสหสัมพันธ์ ปรากฏว่าหนี้สินเพื่อการผลิตกับผลผลิตมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินเพื่อการบริโภคของเกษตรกรทั้งสองประเภท ไม่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญ

อรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์ (2522) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่าจำนวนเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อมีร้อยละ 72 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ปริมาณสินเชื่อเฉลี่ยฟาร์มละ 12,350 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตร้อยละ 84 และเพื่อการบริโภคร้อยละ 16 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด เกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้เพียงร้อยละ 22 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด ปริมาณสินเชื่อได้จากแหล่งที่เป็นสถาบันร้อยละ 43 และจากแหล่งไม่เป็นสถาบัน ร้อยละ 57 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด

ความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระหนี้สินเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว ส่วนจะชำระหนี้สินจำนวนมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับรายได้จากการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับในปีนั้น ๆ เป็นสำคัญ และเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์มแล้วจะ เห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดฟาร์มใหญ่ขึ้น

กฤษณา ฮารี มาฮาจัน (1980) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกรขนาดเล็กในประเทศเนปาล กล่าวว่า จากการวิจัยของ Marvin P. Miracle ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาพบว่า การชำระหนี้สินของผู้ถือครองที่ดินขนาดใหญ่จะดีกว่าผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็ก แต่ก็มีผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่เป็นจำนวนมาก ในหลายประเทศที่มีปัญหาการชำระหนี้สินเชื่อ เช่น ประเทศโคลัมเบีย เอธิโอเปีย ศรีลังกา เป็นต้น ส่วนในประเทศเนปาลการชำระหนี้สินเชื่อของผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็กจะมีอัตราการชำระหนี้ดีกว่าผู้ถือครองที่ดินขนาดใหญ่ ดังนั้น ผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีการชำระหนี้ได้ร้อยละ 14.2, 9.0 และ 6.9 ตามลำดับ แต่จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกรขนาดเล็กในประเทศเนปาล โดยกฤษณา ฮารี มาฮาจัน พบว่าขนาดของที่ดินไม่มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้สินแต่อย่างใด และค่าใช้จ่ายในการบริโภคไม่มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้สินเชื่อด้วย

สุนตรา บุษยาไพระภักดิ์ (2525) ได้ทำการศึกษาเรื่องวิเคราะห์ความสามารถการใช้เงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย พบว่าครัวเรือนในชนบทมีหนี้สินกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนที่ทำการสำรวจ โดยมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 10,255 บาท ในจำนวนนี้เป็นสินเชื่อจากนอกสถาบันการเงินร้อยละ 58 และสินเชื่อจากสถาบันการเงินร้อยละ 42 วัตถุประสงค์ของหนี้สินเพื่อซื้อสินทรัพย์ประเภททุนร้อยละ 58 เพื่อการบริโภคร้อยละ 24 และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการผลิตอีกร้อยละ 18 ของสินเชื่อทั้งหมด ครัวเรือนชนบทมี

ความสามารถชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดชำระได้ร้อยละ 78.17 โดยสามารถชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของสถาบันการเงินร้อยละ 69.48 และชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของนอกสถาบันการเงินร้อยละ 84.68 คริวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีความสามารถชำระหนี้ได้สูงสุดร้อยละ 87.56 โดยสามารถชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของสถาบันการเงินร้อยละ 75.26 และชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของนอกสถาบันการเงินร้อยละ 96.87

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ โดยวิธีการสมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple linear regression) โดยแยกเป็น 2 แบบจำลองคือ แบบจำลองการชำระหนี้ของสถาบันการเงิน และแบบจำลองการชำระหนี้ของนอกสถาบันการเงินโดยจำแนกตามจังหวัด ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการชำระหนี้ของสถาบันการเงินปรากฏว่าปริมาณของสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความสามารถชำระหนี้ได้ดีที่สุด รองลงมาได้แก่รายได้สุทธิจากการเกษตร อธิบายได้เฉพาะคริวเรือนในจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดร้อยเอ็ด และภาระหนี้สินอธิบายได้เฉพาะคริวเรือนในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการชำระหนี้ของนอกสถาบันการเงิน ปรากฏว่าภาระหนี้สินและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความสามารถชำระหนี้ได้ดีที่สุด รองลงมาได้แก่ มูลค่าผลผลิตต่อไร่ ขนาดเนื้อที่ถือครอง และรายได้สุทธินอกการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2526) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะหนี้สินของเกษตรกรปีการเพาะปลูก 2523/24 พบว่าเกษตรกรทั้งประเทศเป็นหนี้โดยเฉลี่ยคริวเรือนละ 6,456.92 บาท โดยที่เกษตรกรภาคกลางเป็นหนี้เฉลี่ยต่อคริวเรือนสูงกว่าทุกภาค คือ 16,166.41 บาท รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ 5,816.80 บาท ภาคใต้ 3,321.28 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำสุด 3,127.23 บาทต่อคริวเรือน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าภาคกลางเกษตรกรเป็นหนี้สูงกว่าเกษตรกรภาคอื่น ๆ เนื่องจากภาคกลางเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ มีการผลิตโดยใช้เทคนิคที่ก้าวหน้าและทันสมัย ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อการค้าต่างจากเกษตรกรภาคอื่น ๆ มีลักษณะการผลิตเป็นแบบกึ่งการค้า กึ่งเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น แหล่งสินเชื่อหรือแหล่งเงินกู้จึงมีการกระจายอยู่มากมายในภาคกลาง สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรอย่างเพียงพอกับความต้องการได้ ทำให้การกู้ยืมเงินหรือการเป็นหนี้สินของเกษตรกรมีจำนวนสูงดังกล่าว

ในด้านการชำระหนี้สินหรือเงินต้นในระหว่างปีที่สำรวจพบว่า ได้มีการชำระหนี้ไปบางส่วนเฉลี่ยทั่วประเทศเกษตรกรชำระเงินต้นจำนวน 2,960.73 บาท คิดเป็นร้อยละ

45.85 ของจำนวนเงินที่เป็นหนี้ทั้งหมด เป็นหนี้ค้างชำระปลายปีเพาะปลูกครัวเรือนและ 3,496.19 บาท เกษตรกรภาคเหนือมีอัตราชำระคืนเงินต้นสูงกว่าทุกภาคคือร้อยละ 50.92 ของเงินต้น หรือจำนวน 2,962.03 บาท ต่อครัวเรือน รองลงมาคือภาคกลางร้อยละ 46 หรือ 7,437.06 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 42.20 หรือ 1,319.55 บาท และ ภาคใต้ร้อยละ 38.10 หรือ 1,265.53 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ

เฉลี่ยทั่วประเทศเกษตรกรเป็นหนี้ทั้งหมดจำนวน 6,456.92 บาทต่อครัวเรือน มีหนี้ค้างชำระปลายปี 3,496.19 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.14

ศิริพร ตรนธรรม (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จังหวัด เชียงใหม่ ปรากฏว่าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด ในปีทางบัญชี 2526 จำนวนทั้งสิ้น 130 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบมีระบบ โดยกำหนดโควตาสุ่มจากสมาชิกในกลุ่มที่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด จำนวน 65 ราย และสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกในกลุ่มที่ไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด จำนวน 65 ราย

ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ระหว่างกลุ่มที่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดและกลุ่มที่ไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด พบว่าสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปได้แก่ เนื้อที่ถือครอง เนื้อที่ทำการเกษตร ขนาดครัวเรือน และจำนวนคนที่ทำงานมีรายได้ใน ครัวเรือน สิ้นทรัพย์ รายได้และรายจ่ายของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ผลการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกนั้น พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้สุทธิ ขนาด เนื้อที่ถือครอง มูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากแหล่งเงินกู้อื่น จำนวนหนี้คงค้าง ในแหล่งเงินกู้อื่น ขนาดครัวเรือน ระดับความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ การให้ สินเชื่อของสหกรณ์ ความสะดวกในการติดต่อกับสหกรณ์ และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ไม่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการสรุปข้อเท็จจริงที่ ได้จากการสัมภาษณ์ถึงปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก นั้น พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนให้สมาชิกชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดนั้น ได้แก่ โอกาสที่สมาชิกจะ ได้รับเงินกู้่อีกในครั้งต่อไป ความพร้อมและการช่วยเหลือในด้านการเงินจากสมาชิกภายใน

ครัวเรือนและการติดตามหนี้ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกนั้น ได้แก่ ความต้องการถือเงินสดไว้เพื่อใช้จ่าย ไม่มีเงินสดเพียงพอในช่วงเวลาที่ต้องชำระคืนเงินกู้ และบางรายมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชำระ

สุพันธ์ อ้อยไพบูลย์สวัสดิ์ (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรพรานกระต่าย จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร ปรากฏว่าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่าง จากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพรานกระต่าย จำกัด จำนวน 182 ราย วิธีการศึกษาใช้การพรรณนาความ โดยแสดงเป็นคำร้อยละ คำขวัญเลขคณิต อัตราส่วน และการทดสอบสมมติฐานใช้ F-test, chi-square และ multiple regression

ผลการศึกษาการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์พบว่า มีมาตรการตรวจสอบการใช้นโยบายสินเชื่อและการติดตามชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกเป็นเครื่องมือในการควบคุมธุรกิจ ผลการดำเนินธุรกิจตั้งแต่ปี 2524-2529 พบว่าเงินทุนให้สมาชิกมาจาก ธ.ก.ส. เป็นส่วนใหญ่ และเป็นเงินฝากของสมาชิกรองลงมา การให้สินเชื่อแก่สมาชิกเป็นระยะปานกลางมากกว่าระยะสั้น โดยมีสินเชื่อเฉลี่ยต่อสัญญาในปี 2528-2529 ประเภทระยะสั้นเท่ากับ 6,224 บาท ประเภทระยะปานกลางเท่ากับ 16,190 บาท การชำระหนี้เงินต้นของสมาชิกในปี 2524-2525 เท่ากับร้อยละ 52.34 โดยมีแนวโน้มลดต่ำลงตลอด โดยเฉพาะในปี 2528-2529 ชำระหนี้เงินต้นได้เพียงร้อยละ 20.57 และการชำระหนี้ดอกเบี้ยก็มีแนวโน้มลดต่ำลง เช่นเดียวกัน เกี่ยวกับสมาชิกทางด้านพฤติกรรมการใช้สินเชื่อของสมาชิก พบว่าใช้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์การขอกู้ทั้งหมดร้อยละ 61.54 พฤติกรรมการชำระหนี้เงินต้นได้ทั้งหมด ร้อยละ 40.66

เทียนชัย รัตนดิลก (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ปรากฏว่า ประชากรที่ทำการวิจัยซึ่งมีปัญหาค้างชำระเงินกู้ จำนวน 80 ราย ได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และค่าไคลสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีปัญหาค้างชำระสินเชื่อส่วนมากมีความหนักใจในภาระหนี้สิน ต้องการที่จะชำระหนี้ให้หมดสิ้นโดยเร็ว สำหรับปัญหาที่ทำให้กิจการประสบการขาดทุน ได้แก่ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 45.13 และภัยธรรมชาติ ร้อยละ 50.44

การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชมีเป็นส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 4.43 ผลกระทบจากการต้องชำระหนี้ต่อกิจการทำให้เกษตรกรร้อยละ 35 ลดขนาดของกิจการลง และร้อยละ 8.75 เลิกกิจการเกษตรในโครงการที่ได้รับเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน

การศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังในการชำระคืนสินเชื่อของเกษตรกรพบว่า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนของเงินกู้ ขนาดของกิจการ ปริมาณหนี้สิน การกู้ยืมเงินหลายแห่ง การใช้เงินกู้ ความเต็มใจชำระหนี้ การทวงถามหนี้ มูลค่าหลักประกันสินเชื่อหรือปัญหาการขาดทุน แต่ขึ้นอยู่กับการใช้เงินที่ได้รับจากการประกอบการเป็นสำคัญ

× สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2534) ได้ทำการศึกษาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรและสินเชื่อการเกษตรและแนวทางแก้ไข พบว่าสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรส่วนหนึ่งไม่สามารถชำระคืนเงินกู้เมื่อถึงกำหนดได้มีอยู่หลายประการคือ

1. รายได้ต่ำกว่ารายจ่าย จากการสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี 2531/32 เกษตรกรมีรายได้สุทธิทางการเกษตร 15,252 บาท/ครัวเรือน ในขณะที่รายจ่ายเงินสดในครัวเรือนประมาณ 21,649 บาท ดังนั้นหากเกษตรกรครัวเรือนใดไม่มีรายได้นอกการเกษตรก็จำเป็นต้องกู้เงินมาใช้จ่ายและลงทุน หากปีใดรายได้ของเกษตรกรดีเนื่องจากผลผลิตดี และจำหน่ายได้ราคาดีเกษตรกรก็สามารถชำระหนี้ได้ แต่ถ้าปีใดรายได้ต่ำเนื่องจากผลผลิตไม่ดีและจำหน่ายได้ราคาต่ำหรือประสบปัญหาแมลงศัตรูพืช เกษตรกรก็ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หนี้ก็จะค้างชำระและสะสมในปีต่อไป

2. การกู้เงินจากสถาบันการเงิน ปัจจุบันระบบการเกษตรของไทยได้เปลี่ยนไปสินเชื่อการเกษตรเข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้น ทำให้เกษตรกรเป็นหนี้จากการกู้เงินเพื่อใช้ในการผลิตเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากจำนวนเกษตรกรลูกค้าและสมาชิกสถาบันเกษตรกรของ ธ.ก.ส. ได้เพิ่มจาก 2,302,724 ครอบครัวยุโรป ในปี 2528 เป็น 2,815,441 ครอบครัวยุโรป ในปี 2532 เกษตรกรเหล่านี้สามารถชำระหนี้ระยะปานกลางให้แก่ ธ.ก.ส. เฉลี่ยในช่วงปี 2528-2532 คิดเป็นร้อยละ 59.31 และยังคงเป็นหนี้เฉลี่ยร้อยละ 40.69

3. การจำนองที่ดิน ชาย หรือชายฝากกับเจ้าหน่นนอกระบบ มีเกษตรกรส่วนหนึ่งเมื่อประสบปัญหาทางการเงินมักจะนำที่ดินทำกินที่เป็นกรรมสิทธิ์ ไปจำนอง หรือชายฝากกับเจ้าหนี้ และในที่สุดมักจะสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเอง กลายเป็นผู้เช่านาเป็นจำนวน

มาก จากรายงานของกระทรวงมหาดไทย เมื่อสิ้นปี 2531 มีเกษตรกรเป็นหนี้กับเจ้าหนี้ในระบบเฉพาะที่เกิดจากการขายฝาก และจำนองที่ดินคิดเป็นจำนวนเงินประมาณ 3,930 ล้านบาท

4. การขาดประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการของรัฐ การดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบางโครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เกษตรกรยังคงยากจนและเป็นหนี้สินกับหน่วยงานของรัฐอยู่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากความผันผวนในด้านต่าง ๆ เช่น ภัยธรรมชาติ หรือด้านราคาสินค้าเกษตรนั้น ๆ ตกต่ำ ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐบาล ในช่วงปี 2509- 2532 ยอดเงินที่เกษตรกรยังคงเป็นหนี้หน่วยงานของรัฐ 6 หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการปกครอง องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสะพานปลา และชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,930 ล้านบาท

3. ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรโดยสังเขป จำกัด

สหกรณ์การเกษตรโดยสังเขป จำกัด ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกในท้องที่ หมู่ที่ 5 ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกหลายตำบล จนกระทั่งมีสมาชิกในตำบลต่าง ๆ ถึง 8 สมาคม ได้รับการจดทะเบียนเมื่อ พ.ศ. 2483 ในครั้งแรกเรียกชื่อว่า "สหกรณ์ทาทุน" ถ้าเรียกตามการจดทะเบียนหรือตามกฎหมาย สหกรณ์จะเรียกตามชื่อหมู่บ้าน เช่น สหกรณ์สันอุ้ม ไม่จำกัดสินใช้ เป็นต้น (ทั้งหมด 8 สมาคม) ในระยะนั้นการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกใหม่ ต้องนำเสนอนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อขออนุญาตจดทะเบียน ต่อมาใน พ.ศ. 2484-2491 สหกรณ์ได้รับสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 20 สมาคม จึงมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 28 สมาคม ต่อมาได้รับประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ซึ่งมีพระราชบัญญัติให้ควบสหกรณ์ด้วยกัน ดังนั้นสหกรณ์ทาทุนต่าง ๆ ในเขตท้องที่อำเภอดอยสะเก็ด จึงมีมติควบเข้าด้วยกัน เป็นสหกรณ์การเกษตร ไม่จำกัด ประเภทสหกรณ์การธนาคาร ต่อมาได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2514 เป็นสหกรณ์ชนิดจำกัด เรียกชื่อว่า "สหกรณ์การเกษตรโดยสังเขป จำกัด" สหกรณ์ได้ดำเนินงานเรื่อยมา และประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจกับสมาชิก โดยให้บริการด้านสินเชื่อเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงนั้นสหกรณ์ไม่มีทรัพย์สินถาวรเป็นของตนเอง ได้อาศัยสำนักงานของสหกรณ์อำเภอดอยสะเก็ด (ปัจจุบันเป็นของกรมส่งเสริมสหกรณ์) ต่อมา พ.ศ. 2517 สหกรณ์ขายข้าวดอยสะเก็ด ไม่จำกัดสินใช้ ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้ประกาศขายที่ดินพร้อมทั้งสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเป็นนางข้าวจำนวน 2 ไร่

บรรจุก้าวได้ประมาณ 800 เกวียน ที่ดินมีจำนวน 1 ไร่ 1 งาน 4 ตารางวา สหกรณ์เป็นผู้ประมวลได้ในราคา 190,000 บาท ดังนั้นสหกรณ์จึงมีทรัพย์สินถาวรดังกล่าว

ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรตอยสะแกต จำกัด มีสำนักงานอยู่เลขที่ 479 หมู่ที่ 3 ถนนคันคลองชลประทาน ตำบลเชิงตอย อำเภอตอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสำนักงานของสหกรณ์เอง สหกรณ์อำเภอคือนายสมัย แก้วภูศรี สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน ประธานกรรมการคือนายบุญเลย ถาวร มีพนักงานสหกรณ์ จำนวน 11 คน ผู้จัดการคือนายวันชัย ภูติโยธิน

ในปีทางบัญชี 2533 สหกรณ์การเกษตรตอยสะแกต จำกัด มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,514 คน แบ่งเป็น 35 กลุ่ม โดยอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ในอำเภอตอยสะแกตรวม 12 ตำบล ดังนี้

ตาราง 2.1 จำนวนกลุ่ม กลุ่มที่ และจำนวนสมาชิก จำแนกตามตำบลต่าง ๆ ในอำเภอตอยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อตำบล	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มที่	จำนวนสมาชิก
เชิงตอย	8	1 - 8	261
ลวงเหนือ	3	9, 10, 35	62
สันปูเลย	4	11, 12, 13, 31	198
ป่าลาน	1	14	78
ตลาดขวัญ	1	15	20
สำราญราษฎร์	3	16, 17, 18	147
สง่าบ้าน	2	19, 32	105
แม่ฮ้อยเงิน	3	20, 21, 22	151
ตลาดใหญ่	2	23, 29	109
แม่คือ	2	24, 34	87

ตาราง 2.1 (ต่อ)

ชื่อตำบล	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มที่	จำนวนสมาชิก
แม่โป่ง	4	25, 26, 30, 33	168
ป่าป้อง	2	27, 28	128
รวม	35		1,514

ที่มา : สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต จำกัถ รำยงำนกัจการประจำปี 2533

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต จำกัถ

สหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต จำกัถ มีวัตถุประสงค์หลักคือ ให้สมาชิกได้ร่วมกันดำเนินงาน เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยแก้ไขปัญหาของสมาชิกที่ประสบอยู่ เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

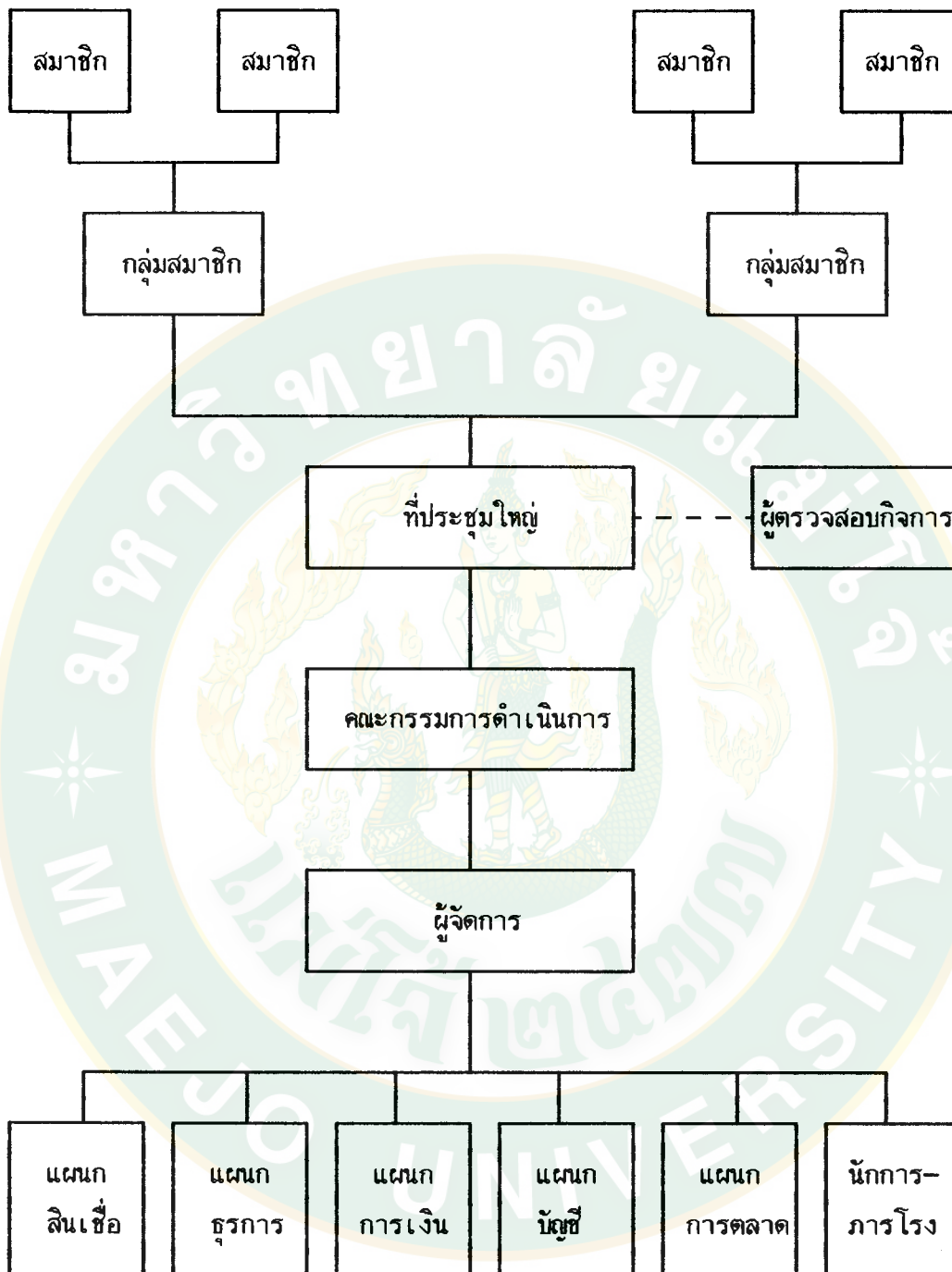
1. จัดทำเงินทูนเพื่อ ให้สมาชิกกู้ยืม ไปลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือ ใช้จ่ำยที่จำเป็น
2. รับฝำกเงินจำกสมาชิก
3. รวบรวมผลิตผลทางการเกษตรของสมาชิก และจัดทำตลาดเพื่อจำทนำยให้ ได้รำคาคั
4. จัดทำวิสุคอุปกรณ์การเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำทนำยแก่สมาชิกในรำคาคยุติธรรม
5. จัดให้มีฝำงเพื่อเก็บรักษำผลิตผลทางการเกษตรของสมาชิก
6. แนะนำ ส่งเสริม และเผยแผ่วิชำการเกษตรแผนใหม่และอุตสาหกรรมในครัวเรือนให้แก่สมาชิก
7. ให้การศึกษาอบรมทำงสหกรณ์แก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ และพนักงานสหกรณ์
8. ส่งเสริมสมาชิกประหยัถ ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก

โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด

ในการบริหารหรือการจัดการสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด มีองค์ประกอบดังนี้

1. สมาชิก
2. กลุ่มสมาชิก
3. ที่ประชุมใหญ่
4. ผู้ตรวจสอบกิจการ
5. คณะกรรมการดำเนินการ
6. ผู้จัดการ

- 1. สมาชิก หมายถึง เกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด และมีความสมัครใจเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ โดยชำระค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมแรกเข้าเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสมาชิกมีหน้าที่สำคัญ ได้แก่ กำหนดนโยบายต่าง ๆ ผ่านที่ประชุมใหญ่ เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ มีอำนาจในการถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการได้โดยมติของที่ประชุมใหญ่
- 2. กลุ่มสมาชิก สมาชิกทุกคนต้องสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สหกรณ์จะแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มตามภูมิฐานะของสมาชิก แต่ละกลุ่มจะเลือกประธานกลุ่ม 1 คน และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การกระจายข่าวสารของสหกรณ์แก่สมาชิก เสนอข้อคิดเห็นหรือความประสงค์ของสมาชิกต่อสหกรณ์ ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการติดต่อกับสมาชิก
- 3. ที่ประชุมใหญ่ หมายถึง การประชุมของสมาชิกทั้งหมดของสหกรณ์ หรือผู้แทนสมาชิกอย่างน้อยปีละครั้งอย่างเป็นทางการ เพื่อพิจารณา กำหนด ลงมติ รับรอง หรือรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์
- 4. ผู้ตรวจสอบกิจการ ที่ประชุมใหญ่อาจเลือกตั้งสมาชิกหรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บัญชี ธุรกิจการเงิน เป็นผู้ตรวจสอบกิจการคนหนึ่ง หรือหลายคนก็ได้ เพื่อตรวจสอบกิจการสหกรณ์ แล้วทำรายงานเสนอที่ประชุมใหญ่ จะเลือกคณะกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ประจำในสหกรณ์เป็นผู้ตรวจสอบกิจการไม่ได้



ภาพ 1 โครงสร้างการดำเนินงานของสำนักงานการเกษตรคยสะเก็ด จำกัด

5. คณะกรรมการดำเนินการ หมายถึง ผู้ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการบริหารงานสหกรณ์ รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ เป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ ตลอดจนดูแลรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก

6. ผู้จัดการ เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย และให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนดไว้ คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นผู้จัดการ ซึ่งผู้จัดการจะมีพนักงานแผนกต่าง ๆ อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา

สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด มีพนักงานแผนกต่าง ๆ ดังนี้

1. แผนกสินเชื่อ มีหน้าที่ในการให้สินเชื่อแก่สมาชิกสหกรณ์ เริ่มจากการรับคำขอกู้ หลักประกันเงินกู้ พิจารณาการให้เงินกู้ อนุมัติเงินกู้ การจ่ายเงินกู้ ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้หรือไม่ การระดมทุน การเร่งรัดหนี้สิน ตลอดจนการประสานงานระหว่างแผนก เช่น แผนกตลาด เป็นต้น

2. แผนกธุรการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานเลขานุการ การประชาสัมพันธ์ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนหุ้น ตลอดจนงานสวัสดิการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. แผนกการเงิน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การรับเงิน การจ่ายเงิน ของสหกรณ์ตามหลักฐานเอกสารต่าง ๆ เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญ เป็นต้น การรับฝากเงินและการถอนเงินของสหกรณ์ ตลอดจนการเก็บเอกสารการเงินทุกอย่าง

4. แผนกบัญชี มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี สมุดลงบัญชี ปิดบัญชี ท่างบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานกิจการประจำปี การทำบัญชีจะเป็นปัจจุบัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับแผนกต่าง ๆ ของสหกรณ์ เช่น แผนกการเงิน เป็นต้น

5. แผนการตลาด มีหน้าที่ในการจัดหาสิ่งของมาจำหน่ายแก่สมาชิกตามที่สมาชิกต้องการในราคายุติธรรม เช่น วัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น และทำการรวบรวมผลผลิตผลของสมาชิกเพื่อจำหน่ายให้ได้ราคาดี โดยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรวบรวมผลผลิตผลของสมาชิก ตลอดจนการบริการด้านต่าง ๆ แก่สมาชิก เช่น ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ บริการนำสินค้าไปให้สมาชิกถึงบ้าน เป็นต้น

6. นักการภารโรง ทำหน้าที่ดูแลสำนักงานของสหกรณ์ เปิด-ปิดสำนักงาน ทำความสะอาด พิมพ์งาน เดินหนังสือ และอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด

สหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด มีธุรกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. ธุรกิจเครดิต
2. ธุรกิจซื้อ
3. ธุรกิจขาย

1. ธุรกิจเครดิต

การให้สินเชื่อการเกษตรแก่สมาชิกและการรับฝากเงินจากสมาชิก สหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด ได้ดำเนินธุรกิจเครดิต โดยการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร นับได้ว่าเป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุดของสหกรณ์ โดยสหกรณ์จะจัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ การให้สินเชื่อมีทั้งเงินสดและสิ่งของต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย พันธุ์พืช วัสดุอุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น สหกรณ์จะคิดอัตราดอกเบี้ยอย่างยุติธรรม ในการขอกู้เงินจะมีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเงินกู้เป็นผู้พิจารณา โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการขอกู้ หลักทรัพย์ ความสามารถในการชำระหนี้ ประวัติการชำระหนี้ เป็นต้น

สหกรณ์ได้ให้สินเชื่อ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

1) เงินกู้ระยะสั้นคือ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในการเกษตร ตามแผนงานผลิตสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ มีระยะเวลาการส่งชำระหนี้ไม่เกิน 12 เดือน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษให้กำหนดได้ไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้นับแต่วันที่ทำหนังสือกู้หรือหลักฐานการกู้

2) เงินกู้ระยะปานกลางคือ เงินกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์ การเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว มีระยะเวลาส่งชำระหนี้ไม่เกิน 3 ปี เว้นแต่กรณีที่มีเหตุผลพิเศษ อาจให้เวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่ทำหนังสือสัญญา หรือหลักฐานการกู้

การรับฝากเงิน

สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ได้เปิดบริการรับฝากเงินจากสมาชิก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์และรู้จักการประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก และสหกรณ์คือ สมาชิกรู้จักออมทรัพย์ และได้รับผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในกรณีที่สมาชิกมีความเดือดร้อนด้านเงินทุน ก็สามารถถอนเงินฝากไปใช้จ่ายได้ทันที ทางด้านสหกรณ์ก็จะได้เงินทุนเพิ่มขึ้น โดยการระดมทุนภายในของสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์มีฐานะทางการเงินมั่นคงยิ่งขึ้น และสร้างความเชื่อถือให้แก่บุคคลภายนอก

สหกรณ์ได้รับฝากเงินโดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เงินฝากออมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7
2. เงินฝากประจำ ได้แก่ เงินฝากประจำครบสิบสองเดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 เงินฝากประจำตั้งแต่หกเดือนแต่ไม่ถึงสิบสองเดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.50 และเงินฝากประจำตั้งแต่สามเดือนแต่ไม่ถึงหกเดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.50

2. ธุรกิจซื้อ

ธุรกิจซื้อหรือการจัดการสินค้าที่จำเป็นมาจำหน่าย เป็นธุรกิจอย่างหนึ่งของสหกรณ์ สหกรณ์จะทำการสอบถามความต้องการของสมาชิกก่อนที่จะจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เช่น บัญชีวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น สมาชิกมีความต้องการสินค้าชนิดใดจำนวนเท่าไร และให้สมาชิกลงชื่อเป็นหลักฐาน ในกรณีสินค้าบางชนิด เพื่อป้องกันสินค้าคงเหลือ โดยสหกรณ์จะจำหน่ายสินค้าในราคายุติธรรม และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก ช่วยลดต้นทุนการผลิตของสมาชิกคือ ถ้าสมาชิกรวมกันซื้อในปริมาณมากจะได้รับส่วนลด ทำให้ราคาต่อหน่วยลดลง เป็นการลดค่าใช้จ่ายของสมาชิก

3. ธุรกิจการขาย

ธุรกิจขายหรือการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก โดยการจำหน่ายให้ได้ราคาดีเพื่อแก้ปัญหาการตลาดและการจำหน่ายสินค้าของสมาชิก ช่วยไม่ให้สมาชิกถูกเอารัดเอาเปรียบในการซื้อ ตวง วัด จากพ่อค้าคนกลาง ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัดจึงได้รวบรวมผลผลิตจากสมาชิก คือ ข้าวเปลือก ถั่วเหลือง และกระเทียม

ในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกสหกรณ์จะให้คณะกรรมการดำเนินการหรือพนักงานสหกรณ์ที่มีความสามารถและมีความชำนาญ ออกไปตรวจสอบคุณภาพผลผลิตของสมาชิกที่ต้องการให้สหกรณ์รวบรวมผลผลิต จากนั้นสหกรณ์ก็จะตกลงกับสมาชิก โดยให้ราคาผลผลิตตามราคาตลาด สมาชิกจะได้รับจำนวนเงินตามข้อตกลง เมื่อสหกรณ์จัดการจำหน่ายผลผลิตที่รวบรวมจากสมาชิกได้กำไร ก็จะนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่ทำไว้กับสหกรณ์

กรอบแนวคิดรวบยอด (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากการตรวจเอกสาร พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สิน ได้แก่ ขนาดฟาร์ม หนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ สามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ดังนี้

$$Y = f (X_1, X_2, X_3, X_4, X_5)$$

โดยที่

$$Y = \text{การชำระหนี้ (บาท)}$$

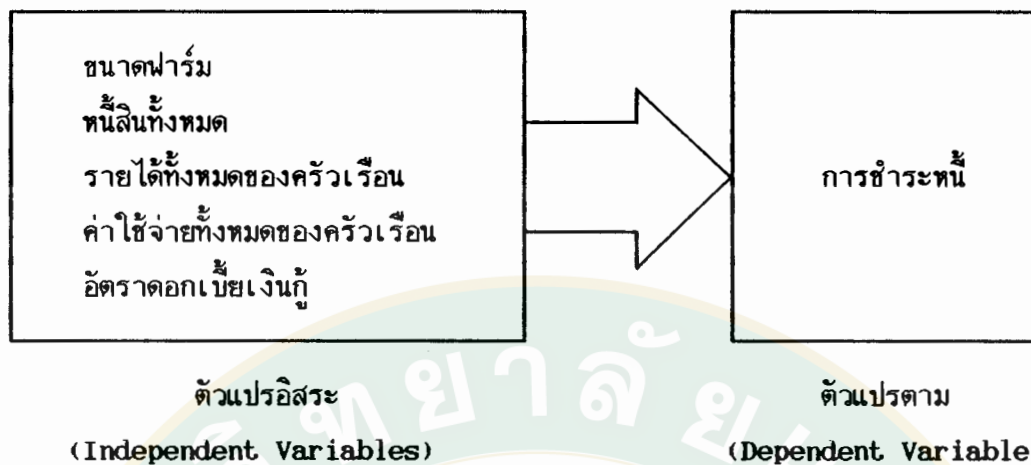
$$X_1 = \text{ขนาดฟาร์ม (ไร่)}$$

$$X_2 = \text{หนี้สินทั้งหมด (บาท)}$$

$$X_3 = \text{รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท)}$$

$$X_4 = \text{ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (บาท)}$$

$$X_5 = \text{อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ร้อยละ)}$$



ภาพ 2 แนวจำลองกรอบแนวคิดทฤษฎี (Conceptual framework)

สมมติฐานในการวิจัย
(Research Hypothesis)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรคอยสะเกิด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. ขนาดฟาร์มต่างกัน มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน
2. หนี้สินทั้งหมด มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ ถ้าหนี้สินทั้งหมดมีจำนวนมากขึ้น ก็จะสามารถชำระหนี้ได้น้อยลง
3. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ ถ้ารายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้น ความสามารถในการชำระหนี้ก็สูงขึ้นด้วย
4. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ ถ้าค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้น ก็จะสามารถชำระหนี้ได้ลดลง
5. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ ถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อัตราสูงขึ้น ก็จะสามารถชำระหนี้ได้น้อยลง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

สถานที่ทำการวิจัย

(Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่สหกรณ์การเกษตรออยสะเก็ด จำกัด ตั้งอยู่ เลขที่ 479 หมู่ที่ 3 ถนนคันคลองชลประทาน ตำบลเชิงดอย อำเภอออยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่

ลักษณะทั่วไปของอำเภอออยสะเก็ด (สำนักงานสหกรณ์อำเภอออยสะเก็ด, 2533 : 3)

1. ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอออยสะเก็ด เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก-เฉียงเหนือของตัวเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 18 กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตอำเภอพร้าว และอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีแนวสันเขาแบ่งเขต
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีลำเหมืองและคันนาเป็นแนวเขต
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กิ่งเมืองปาน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง โดยมีแนวสันเขาแบ่งเขต
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีลำเหมืองและคันนาเป็นแนวเขต

พื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอออยสะเก็ดเป็นป่าและภูเขา เนื้อที่ป่าส่วนมากจะอยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ส่วนที่ราบมีประมาณ 1 ใน 5 ของพื้นที่ทั้งหมด จะอยู่ทางทิศใต้

และทิศตะวันตก ซึ่งราษฎรจะใช้พื้นที่ดังกล่าวในการเพาะปลูก ในอำเภอดอยสะเก็ด มีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สาย คือ แม่น้ำแม่กวง แม่น้ำแม่ดอกแดง แม่น้ำแม่ฮ่องฮัก และแม่น้ำแม่โปง

2. ประชากร

ในปี 2523 ประชากรอำเภอดอยสะเก็ด มีจำนวน 63,208 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ของประชากรทั้งจังหวัดเชียงใหม่เป็นชาย 31,348 คน และหญิง 31,860 คน แบ่งการปกครองเป็น 14 ตำบล 104 หมู่บ้าน 1 สุขาภิบาล

3. สถานเศรษฐกิจ

รายได้หลักของประชากรมาจากการเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง กระเทียม ใบชา ยาสูบ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการทำสวน ได้แก่ ฝรั่ง ลำไย มะม่วง เป็นต้น

ด้านอุตสาหกรรมปรากฏว่ามีการประกอบอุตสาหกรรมในครอบครัว มีโรงงาน ได้แก่ โรงสีข้าวขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก โรงเลื่อย โรงไม้หิน โรงงานทำใบชา โรงงานแกะสลักด้วยแรงคน และโรงบ่มใบยา

ผู้วิจัยได้เลือกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด เพื่อการวิจัยครั้งนี้มีเหตุผลคือ

1. สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ส่วนใหญ่กู้เงินจากสหกรณ์เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ในการให้เงินกู้แก่สมาชิกทางสหกรณ์ต้องประสบปัญหาหนี้ค้างชำระคือ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ สมาชิกบางส่วนไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

2. การวิจัยในพื้นที่ของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด สามารถเอาผลการวิจัยไปใช้กับสหกรณ์การเกษตรอื่นที่ให้เงินกู้แก่สมาชิกได้ เพราะลักษณะของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ไม่แตกต่างจากสหกรณ์การเกษตรอื่นในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling Procedure)

ประชากร (Population)

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรผู้ให้ข้อมูลคือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกกต์ จำกัด ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 อาศัยอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ของอำเภอ รอยสะแกกต์ รวม 12 ตำบล มีจำนวน 1,275 คน 35 กลุ่ม

การสุ่มตัวอย่าง (Sampling Procedure)

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกกต์ จำกัด ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทาง บัญชี 2533 กระจายอยู่ในท้องที่อำเภอรอยสะแกกต์ จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการใช้บัญชีรายชื่อ มีขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณหาจำนวนตัวอย่างประชากรจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกกต์ จำกัด จำนวน 1,275 คน โดยการคำนวณทางสถิติ ใช้สูตรดังนี้ (Yamane Taro, 1973 : 727)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิด

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,275}{1 + 1,275 (0.05)^2} \\ &= 304 \text{ คน} \end{aligned}$$

2. คำนวณหาจำนวนตัวอย่างจำแนกตามชื่อกลุ่มสมาชิกที่ถึงกำหนดชำระหนี้ เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่เป็นสัดส่วนกับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนตัวอย่าง โดยแยกตามชื่อกลุ่มสมาชิกที่ถึงกำหนดชำระหนี้

ชื่อตำบล	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มที่	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
เชิงดอย	8	1 - 8	237	57
ลวงเหนือ	3	9, 10, 35	55	13
สันปูเลย	4	11, 12, 13, 31	160	38
ป่าลาน	1	14	64	15
ตลาดขวัญ	1	15	16	4
ลำราญราษฎร์	3	16, 17, 18	132	31
สง่าบ้าน	2	19, 32	90	21
แม่ฮ้อยเงิน	3	20, 21, 22	134	32
ตลาดใหญ่	2	23, 29	95	23
แม่คือ	2	24, 34	74	18
แม่โป่ง	4	25, 26, 30, 33	141	34
ป่าป้อง	2	27, 28	77	18
รวม	35		1,275	304

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
(Research Instrument)

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่สร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีทั้งคำถามปลายเปิด (open ended questions) และคำถามปลายปิด (close ended questions) เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน รายได้ประจำจากการเกษตร

รายได้ประจำนอกการเกษตร ค่าใช้จ่ายประจำเกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายประจำที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตร เป็นต้น

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เงินกู้และการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ เช่น การใช้เงินกู้ตามประเภทของเงินกู้ จำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ การชำระคืนเงินกู้ เป็นต้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definitions)

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ปีทางบัญชี หมายถึง ปีทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด โดยจะสิ้นสุดในวันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี เช่น ปีทางบัญชี 2533 หมายถึง ระยะเวลาระหว่าง 1 กรกฎาคม 2533 ถึง 30 มิถุนายน 2534

สภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพของลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจับจ่ายใช้สอยของสมาชิก เช่น รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน เป็นต้น

สภาพทางสังคม หมายถึง สภาพของลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สมาชิก เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก เป็นต้น

อายุ หมายถึง อายุของสมาชิก ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 2533

ระดับการศึกษา หมายถึง จุดสูงสุดของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งได้ศึกษาในสถานบันการศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน

ขนาดฟาร์ม หมายถึง จำนวนพื้นที่เพาะปลูกพืชของสมาชิกที่เป็นของตนเองและที่ไม่เป็นของตนเอง (เช่าผู้อื่น)

หนี้สินทั้งหมด หมายถึง หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ที่ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 ซึ่งประกอบด้วยหนี้สินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ได้แก่ สหกรณ์ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้มีอาชีพให้กู้ ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รวมทั้งค่าผ่อนส่งทั้งหมด

รายได้จากการเกษตร หมายถึง รายได้เงินสดประจำจากการเกษตร ซึ่งประกอบด้วยผลตอบแทนจากพืชผลที่ขาย และสัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่ขาย

รายได้นอกการเกษตร หมายถึง รายได้ประจำนอกการเกษตร เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง เป็นต้น

รายได้ทั้งหมด หมายถึง รายได้ประจำจากการเกษตรและรายได้ประจำนอกการเกษตร

ค่าใช้จ่ายในการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายประจำเกี่ยวกับการเกษตร เช่น ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ค่าอาหารสัตว์ และค่าเช่า เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายประจำที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตร เช่น ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษานยานพาหนะ ค่าการศึกษาเล่าเรียน และค่าซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกในครอบครัว เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายทั้งหมด หมายถึง ค่าใช้จ่ายประจำเกี่ยวกับการเกษตรและค่าใช้จ่ายประจำที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตร

ค่าภาษีที่ดิน หมายถึง การเสียภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งเจ้าของที่ดินใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตน เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของตน หรือประกอบกิจกรรมของตน ที่ดินนอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาล จะได้รับการลดหย่อนการเสียภาษีไม่เกิน 5 ไร่

การทดสอบเครื่องมือ (Pretesting of the Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากแนวทางในการตรวจเอกสาร จากนั้นนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขให้ครอบคลุมเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำ การวิจัย (content validity) โดยนำไปให้ผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด จำนวน 20 คน ตอบคำถามในแบบสอบถามเพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถาม หลังจากนั้นก็นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข นำเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาแนะนำ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์จากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ที่มีขึ้นถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมมาจากเอกสาร รายงานการวิจัย จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Collection Procedures)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในนามของบัณฑิตศึกษา แจ้งขออนุญาตในการเก็บข้อมูลไปยังผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด และสหกรณ์อำเภอดอยสะเก็ด
2. ประสานงานโดยตรงกับประธานสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด และผู้ที่เกี่ยวข้องในตำบล หมูบ้าน เพื่อแจ้งกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมายจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาวิเคราะห์ แปลความ และสรุปผลรายงานวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) การวิเคราะห์มีดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบเพื่ออธิบายสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ข้อมูลสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method) ได้แบ่งการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน (multiple linear regression analysis) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ และการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ โดยวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน ซึ่งมีรูปสมการ ดังนี้

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5$$

โดยที่

y	=	การชำระหนี้ (บาท)
a	=	ค่าคงที่ (constant term)
b_1, b_2, \dots, b_5	=	ค่าสัมประสิทธิ์ (coefficient)
x_1	=	ขนาดฟาร์ม (ไร่)
x_2	=	พื้นที่ทั้งหมด (บาท)
x_3	=	รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท)
x_4	=	ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (บาท)
x_5	=	อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ร้อยละ)

การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งสามารถเขียนสูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{\sum (x-\bar{x})(y-\bar{y})}{\sqrt{[\sum (x-\bar{x})^2][\sum (y-\bar{y})^2]}}$$

โดยที่

$$r_{xy} = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร } x \text{ และ } y \text{ และ}$$

$$-1 < r_{xy} < 1$$

2.2 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น (elasticity coefficient analysis) เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงปัจจัยแต่ละชนิดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งสามารถเขียนสูตรดังนี้

$$E_{x_1} = \frac{\Delta y}{\Delta x_1} \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}}$$

โดยที่

$$\frac{\Delta y}{\Delta x_1} = \text{สัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรง}$$

เชิงซ้อน

\bar{x}_i = ค่าเฉลี่ยของ x_i

\bar{y} = ค่าเฉลี่ยของ y

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ โดยวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน ซึ่งมีรูปของฟังก์ชัน ดังนี้

$$y = f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5)$$

ดังนั้นการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น คือ

$$E_{x_1} = \frac{\partial y}{\partial x_1} \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}}$$

$$E_{x_2} = \frac{\partial y}{\partial x_2} \cdot \frac{\bar{x}_2}{\bar{y}}$$

$$E_{x_3} = \frac{\partial y}{\partial x_3} \cdot \frac{\bar{x}_3}{\bar{y}}$$

$$E_{x_4} = \frac{\partial y}{\partial x_4} \cdot \frac{\bar{x}_4}{\bar{y}}$$

$$E_{x_5} = \frac{\partial y}{\partial x_5} \cdot \frac{\bar{x}_5}{\bar{y}}$$

โดยที่

$\frac{\partial y}{\partial x_1}, \frac{\partial y}{\partial x_2}, \dots, \frac{\partial y}{\partial x_5}$ = สัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน

\bar{y} = ค่าเฉลี่ยของการชำระหนี้

\bar{x}_1 = ค่าเฉลี่ยของขนาดฟาร์ม

\bar{x}_2 = ค่าเฉลี่ยของหนี้สินทั้งหมด

\bar{x}_3 = ค่าเฉลี่ยของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

\bar{x}_4 = ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน

\bar{x}_5 = ค่าเฉลี่ยของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์สามารถพิจารณาได้ 3 กรณี ดังนี้

1. ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีความยืดหยุ่นมาก (Elastic) นั่นคือ ถ้าปัจจัยทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์จะเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 1 ของปัจจัยที่เพิ่มขึ้น

2. ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยมีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่ามีความยืดหยุ่นคงที่ (Unitary) นั่นคือ ถ้าปัจจัยทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์จะเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 1 ของปัจจัยที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

3. ค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่ามีความยืดหยุ่นน้อย (Inelastic) นั่นคือ ถ้าปัจจัยทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์จะเพิ่มขึ้นน้อยกว่าร้อยละ 1 ของปัจจัยที่เพิ่มขึ้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อนและใช้แนวความคิดสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น โดยมีเหตุผลในการเลือกเอากการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อนสามารถบอกลักษณะและขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป

2. จากลักษณะของความสัมพันธ์ในข้อ 1 สามารถนำไปประมาณค่าในอนาคตได้ หากทราบค่าตัวแปรอิสระ ในเวลานั้น ๆ การประมาณค่าในอนาคตโดยวิธีนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและการกำหนดนโยบาย

3. เราสามารถใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อนในการสำรวจหาตัวแปรอิสระ เช่น ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีจำนวนมากหรือไม่ทราบแน่นอน หรือต้องการตรวจดูว่าตัวแปรใดมีความสำคัญต่อการกำหนดค่าตัวแปรตามในขนาดที่ควรนำมาพิจารณาบ้าง หากตัวแปรใดมีความสำคัญน้อยก็สามารถตัดออกไปเพื่อความสะดวกและความประหยัดในการวิเคราะห์

แต่การวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อนก็มีข้อบกพร่อง ดังนี้

1. เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับมหภาคมีเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การคาดประมาณต้องระวัง Auto Correlation ซึ่งจะตรวจสอบได้จากค่า Durbin-Watson หากมีค่าห่างจาก 2 มาก แสดงว่ามี Auto Correlation วิธีที่อาจจะแก้ไขคือการใช้ค่า difference ของข้อมูลระหว่างช่วงเวลาหรือ $x_{t_1} - x_{t_2}$ แทนค่า absolute ของตัวแปรเหล่านั้น เป็นต้น

2. หากมีตัวแปรอิสระหลายตัว และตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบ Multi - Colinearity ผลก็คือ การทำนายค่าของตัวแปรตามจะถูกครอบงำด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระเหล่านั้น เทคนิคที่วิธีหนึ่งที่สามารถใช้ในการแก้ไขปัญหาแบบนั้นคือ การใช้เทคนิคที่เรียกว่า Stepwise regression กล่าวคือ เป็นการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการทีละตัวแปร จะมีการพิจารณาตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าไปอยู่ในสมการใหม่อีกทุกครั้งที่มีการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปใหม่ การคัดเลือกตัวแปรอิสระจะดำเนินการไปจนกระทั่งไม่มีตัวแปรอิสระใดเข้าไปหรือถูกตัดออกจากสมการได้ดี

3. ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน เนื่องจากมีตัวแปรหลายตัว ทำให้มีความลำบากในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ถ้าข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อน จะทำให้ความแม่นยำในการพยากรณ์ด้อยลงไปได้

4. ลักษณะของความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงจะประมาณค่าในอนาคตที่สูงขึ้นหรือลดลงเรื่อย ๆ ดังนั้นหากใช้ประมาณค่าในระยะยาวนาน ค่าที่ประมาณได้อาจสูงหรือต่ำกว่าค่าที่เป็นไปได้

และมีเหตุผลในการเลือกเอาแนวความคิดสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นมาใช้ในการวิเคราะห์ เนื่องจากค่าของความยืดหยุ่นสามารถเปรียบเทียบให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นถึงผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และใช้ในการกำหนดนโยบายได้โดยตรง เช่น ถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงค่า Y ร้อยละ 20 ก็จะต้องเพิ่มหรือลด Xi ร้อยละเท่าไร ถ้าหาก Xi เปลี่ยนแปลงไป ร้อยละ 100 หรือเท่าตัวแล้ว Y จะเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันหรือ กลับกันร้อยละเท่าไร

เวลาที่ใช้ในการวิจัย
(Research Duration)

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 17 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2535
ถึงเดือนพฤษภาคม 2536



บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัยและวิจารณ์

(RESEARCH RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ โดยรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 จำนวนทั้งสิ้น 304 ราย ผลการศึกษาวิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยาย จะเป็นการกล่าวถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ และผลที่ได้จากการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงปัจจัยแต่ละชนิดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลคือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 จำนวนทั้งสิ้น 304 ราย ซึ่งอาศัยอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ของอำเภอดอยสะเก็ด รวม 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลเชิงดอย ลวงเหนือ สันปูเลย ป่าลาน ตลาดขวัญ สำราญราษฎร์ สง่าบ้าน แม่ฮ้อยเงิน ตลาดใหญ่ แม่คือ แม่โปง และตำบลป่าป้อง

อายุของสมาชิก

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามอายุและเพศ

หน่วย : คน

อายุ	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21 - 35 ปี	31	13.54	13	17.33	44	14.47
36 - 50 ปี	91	39.74	35	46.67	126	41.45
51 - 65 ปี	90	39.30	22	29.33	112	36.84
66 ปีขึ้นไป	17	7.42	5	6.67	22	7.24
รวม	229	75.33	75	24.67	304	100.00

หมายเหตุ : อายุเฉลี่ย = 48.72 ปี

อายุต่ำสุด = 27 ปี

อายุสูงสุด = 76 ปี

ผลการวิเคราะห์อายุของสมาชิกจำแนกตามเพศ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีอายุระหว่าง 36-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.45 กล่าวคือ เพศชาย มีจำนวนสมาชิก 229 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.33 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.74 และมีอายุ 66 ปีขึ้นไปเพียง 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.42 เพศหญิง มีจำนวนสมาชิก 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.67 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 เช่นเดียวกับเพศชาย กล่าวคือมีอายุระหว่าง 36-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.67 และมีอายุ 66 ปีขึ้นไปเพียง 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.67 สมาชิกมีอายุเฉลี่ย 48.72 ปี มีอายุต่ำสุด 27 ปี และอายุสูงสุด 76 ปี จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเนื่องจากเป็นหัวหน้าครอบครัว เกษตรกรทั้งเพศชายและเพศหญิงสามารถเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี ซึ่งบุคคลในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องสร้างฐานะของครัวเรือนให้มั่นคงและ

ต้องรับผิดชอบมากขึ้น สำหรับสมาชิกอายุ 66 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งบุคคลในวัยนี้ เป็นวัยที่ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานและควรจะได้พักผ่อนจากการทำงาน (ตาราง 4.1)

ระดับการศึกษาของสมาชิก

ตาราง 4.2 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	8	2.63
ป.1 - ป.4	245	80.59
ป.5 - ป.7	23	7.57
ม.ศ.1 - ม.ศ.3	26	8.55
ม.ศ.4 - อนุปริญญา	2	0.66
รวม	304	100.00

ระดับการศึกษา หมายถึง จุดสูงสุดของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งได้ศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.1-ป.4 คิดเป็นร้อยละ 80.59 การศึกษาสูงสุดของสมาชิกคือ ม.ศ.4-อนุปริญญา ซึ่งมีเพียง 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.66 จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นในการแนะนำส่งเสริมทางด้านการเกษตร ควรคำนึงถึงระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้ปริมาณผลผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น นำรายได้มาสู่สมาชิกเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนด (ตาราง 4.2)

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

ตาราง 4.3 จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกจำแนกตามเพศและระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

หน่วย : คน

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 8 ปี	119	51.97	49	65.34	168	55.26
9 - 16 ปี	74	32.31	19	25.33	93	30.59
17 - 24 ปี	27	11.79	6	8.00	33	10.86
25 ปีขึ้นไป	9	3.93	1	1.33	10	3.29
รวม	229	75.33	75	24.67	304	100.00

หมายเหตุ : ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย = 9.69 ปี

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามเพศ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ระหว่าง 1-8 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.26 กล่าวคือ เพศชาย มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ระหว่าง 1-8 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.97 และช่วง 25 ปีขึ้นไป มีเพียง 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.93 เพศหญิง มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เช่นเดียวกับเพศชาย กล่าวคือ ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ระหว่าง 1-8 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.34 และช่วง 25 ปีขึ้นไปมีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.33 โดยมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ยคนละ 9.69 ปี จะเห็นได้ว่าสมาชิกทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ระหว่าง 1-8 ปี เนื่องจากสหกรณ์มีแผนในการรับสมัครให้มากขึ้น ตลอดจนเกษตรกรได้เห็นความสำคัญของสหกรณ์ในการช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์มากขึ้น (ตาราง 4.3)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 4.4 จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามการมีรายได้และไม่มีรายได้

มี/ไม่มีรายได้	คน	เฉลี่ย	
		คน/ครัวเรือน	ร้อยละ
ทำงานมีรายได้	802	2.64	66.83
ไม่มีรายได้	398	1.72	33.17
รวม	1,200	4.36	100.00

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานมีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 66.83 โดยมีผู้ทำงานมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 2.64 คน และเป็นผู้ที่ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 33.17 โดยมีผู้ที่ไม่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 1.72 คน สมาชิกสหกรณ์มีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 4.36 คน จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้ที่ทำงานมีรายได้ จึงทำให้ครัวเรือนมีรายได้จากการเกษตรและนอกการเกษตร เนื่องจากแรงงานส่วนหนึ่งทำงานนอกการเกษตร เช่น รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น สำหรับคนที่ไม่มีรายได้ ได้แก่ วัยเด็ก วัยเรียน และวัยชรา (ตาราง 4.4)

ลักษณะการถือครองที่ดินของสมาชิก

ตาราง 4.5 จำนวนสมาชิกจำแนกตามขนาดฟาร์มและลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดิน ของสมาชิก	ฟาร์มขนาดเล็ก		ฟาร์มขนาดกลาง		ฟาร์มขนาดใหญ่	
	(1-7 ไร่)		(8-14 ไร่)		(15 ไร่ขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ของตนเอง	135	72.19	65	69.15	17	73.92
ของตนเองและเช่าผู้อื่น	43	23.00	12	12.77	3	13.04
เช่าผู้อื่น	9	4.81	17	18.08	3	13.04
รวม	187	100.00	94	100.00	23	100.00

หมายเหตุ : สมาชิกมีที่ดินของตนเองเฉลี่ย = 6.44 ไร่

สมาชิกมีที่ดินของตนเองเป็นฟาร์มขนาดเล็ก = ร้อยละ 41.41

สมาชิกมีที่ดินของตนเองเป็นฟาร์มขนาดกลาง = ร้อยละ 21.38

สมาชิกมีที่ดินของตนเองเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ = ร้อยละ 5.59

ลักษณะการถือครองที่ดินของสมาชิกจำแนกตามขนาดฟาร์ม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง และเป็นฟาร์มขนาดเล็ก กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็ก เป็นที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 72.19 ที่ดินของตนเองและเช่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 23.00 และเช่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 4.81 ฟาร์มขนาดกลาง เป็นที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 69.15 ที่ดินของตนเองและเช่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 12.77 และเช่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 18.08 ฟาร์มขนาดใหญ่ เป็นที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 73.92 ที่ดินของตนเองและเช่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 13.04 และเช่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 13.04 จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่สมาชิกมีที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ยครัวเรือนละ 6.44 ไร่ สำหรับสมาชิกที่เช่าที่ดินผู้อื่นทำนั้นส่วนหนึ่งเป็นทายาทของเจ้าของที่ดิน ซึ่งไม่ต้องเสียค่าเช่า (ตาราง 4.5)

การใช้ที่ดินของสมาชิก

ตาราง 4.6 การใช้ที่ดินของสมาชิกโดยจำแนกจำนวนสมาชิกตามขนาดของฟาร์มและชนิดพืช

ชนิดพืช	ฟาร์มขนาดเล็ก		ฟาร์มขนาดกลาง		ฟาร์มขนาดใหญ่		เฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)
	(1-7 ไร่)		(8-14 ไร่)		(15 ไร่ขึ้นไป)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ข้าว	117	23.64	65	67.71	20	86.96	8.00
ถั่วเหลือง	55	11.11	11	11.46	-	-	4.64
กระเทียม	130	26.26	10	10.42	3	13.04	4.42
ยาสูบ	64	12.93	-	-	-	-	2.43
แตงไทย	68	13.74	6	6.25	-	-	3.28
แตงโม	61	12.32	4	4.16	-	-	3.08
รวม	495	100.00	96	100.00	23	100.00	

จากตาราง 4.6 พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ปลูกข้าว และเป็นฟาร์มขนาดเล็ก กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็กใช้ที่ดินในการปลูกกระเทียมมากที่สุด จำนวน 130 ครัวเรือน ร้อยละ 26.26 รองลงมาคือปลูกข้าว 117 ครัวเรือน ร้อยละ 23.64 และปลูกถั่วเหลืองเพียง 55 ครัวเรือน ร้อยละ 11.11 ฟาร์มขนาดกลางใช้ที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุดจำนวน 65 ครัวเรือน ร้อยละ 67.71 และปลูกแตงโมน้อยที่สุดเพียง 4 ครัวเรือน ร้อยละ 4.16 ฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุด จำนวน 20 ครัวเรือน ร้อยละ 86.96 และปลูกกระเทียมเพียง 3 ครัวเรือน ร้อยละ 13.04 จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่ปลูกข้าวไว้บริโภค ส่วนที่เหลือจึงจะขาย และจะเลือกเพาะปลูกพืชตามความเหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่เพาะปลูกและคำนึงถึงผลตอบแทนของผลผลิตที่ได้รับในปีที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการเพาะปลูก สมาชิกมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวมากที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.00 ไร่ รองลงมาคือพื้นที่ในการปลูกถั่วเหลืองและกระเทียมเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.64 ไร่ และ 4.42 ไร่ ตามลำดับ สมาชิกมีพื้นที่ในการปลูกยาสูบน้อยที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.43 ไร่

รายได้จากการเกษตร

ตาราง 4.7 รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามชนิดของพืชและสัตว์

รายการ	รายได้เงินสดจากการเกษตร			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ชนิดพืช				
ข้าว	3,237,872	30.84	198	16,352.89
ถั่วเหลือง	997,376	9.50	66	15,111.76
กระเทียม	2,876,608	27.40	103	27,928.23
ยาสูบ	607,723	5.79	64	9,495.67
แตงไทย	436,465	4.16	74	5,898.18
แตงโม	412,151	3.93	65	6,340.78
สัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์				
หมู	743,900	7.09	96	7,748.96
ไก่	271,050	2.58	181	1,497.51
วัว	544,830	5.19	36	15,134.17
ควาย	370,140	3.52	24	15,422.50
รวม	10,498,115	100.00		34,533.27

รายได้จากการเกษตรจำแนกตามชนิดพืชและสัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่
 ชาย พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 34,533.27 บาท
 ซึ่งรายได้เฉลี่ยจำแนกตามชนิดพืชเป็นรายได้เฉลี่ยมากที่สุดจากกระเทียมครัวเรือนละ
 27,928.23 บาท รองลงมาคือ ข้าวและถั่วเหลือง มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 16,352.89
 บาท และ 15,111.76 บาท ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยจำแนกตามสัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จาก
 สัตว์ เป็นรายได้เฉลี่ยมากที่สุดจากควายครัวเรือนละ 15,422.50 บาท และรายได้เฉลี่ย
 จากไก่ครัวเรือนละ 1,497 บาท จะเห็นได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีรายได้จากการเพาะ
 ปลูกพืชชนิดต่าง ๆ กล่าวคือ รายได้จากข้าว 3,237,872 บาท ร้อยละ 30.84 รายได้จาก

กระเทียม 2,876,608 บาท ร้อยละ 27.40 และรายได้จากแดงไทย 436,465 บาท ร้อยละ 4.16 สำหรับสัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ มีรายได้จากหมู 743,900 บาท ร้อยละ 7.09 และรายได้จากไก่ 271,050 บาท ร้อยละ 2.58 สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้จากการเพาะปลูกพืช ซึ่งสามารถปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปี และจากการเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป ทำให้สมาชิกมีรายได้มากขึ้น (ตาราง 4.7)

รายได้นอกการเกษตร

ตาราง 4.8 รายได้นอกการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามประเภทรายได้

ประเภทรายได้	รายได้นอกการเกษตร			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ค้าขาย	2,491,500	17.65	103	24,189.32
รับจ้าง	5,112,650	36.22	287	17,814.11
เงินเดือน	6,149,100	43.56	143	43,000.70
ค่าเช่าและดอกเบี้ยย	363,150	2.57	50	7,263.00
รวม	14,116,400	100.00		46,435.53

จากตาราง 4.8 พบว่าสมาชิกมีรายได้นอกการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 46,435.53 บาท ซึ่งเป็นรายได้จากเงินเดือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 43,000.70 บาท รายได้จากการค้าขายเฉลี่ยครัวเรือนละ 24,189.32 บาท รายได้จากการรับจ้างเฉลี่ยครัวเรือนละ 17,814.11 บาท และรายได้จากค่าเช่าและดอกเบี้ยเฉลี่ยครัวเรือนละ 7,263.00 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ารายได้นอกการเกษตรเฉลี่ยส่วนใหญ่มาจากเงินเดือน เนื่องจากสมาชิก สหกรณ์ได้ส่งเสริมด้านการศึกษาแก่บุตรมากขึ้น เมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้นจึงสามารถประกอบ อาชีพต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน ดังนั้นจึงมีรายได้เฉลี่ยจากเงินเดือนมากที่สุด เมื่อ นิจารณาถึงรายได้จากการเกษตรเฉลี่ยพบว่าสมาชิกมีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 34,533.27 บาท (ตาราง 4.7) ซึ่งรายได้เฉลี่ยนอกการเกษตรจะมากกว่ารายได้เฉลี่ย

จากการเกษตรเนื่องจากการประกอบอาชีพนอกการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ใกล้ตัวเมืองหรืออยู่ในตัวเมือง ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มีรายได้จากการประกอบอาชีพค่อนข้างสูงและแน่นอน สำหรับการประกอบทางการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ความเจริญก้าวหน้ายังมีไม่มากนัก มีรายได้จากการประกอบอาชีพค่อนข้างต่ำ และไม่แน่นอนเนื่องจากผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาพธรรมชาติ

ค่าใช้จ่ายในการเกษตร

ตาราง 4.9 ค่าใช้จ่ายในการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย

ประเภทค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายในการเกษตร			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ค่าพันธุ์พืช, ปุ๋ย, ยาปราบ-ศัตรูพืชและอาหารสัตว์	1,238,570	31.37	282	4,392.09
ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร	2,227,910	56.43	297	7,501.38
ค่าเช่าที่ดินและเครื่องมือทางการเกษตร	471,200	11.93	89	5,294.38
ค่าภาษีที่ดิน	10,675	0.27	242	44.11
รวม	3,948,355	100.00		12,988.01

จากตาราง 4.9 พบว่า สมาชิกมีค่าใช้จ่ายในการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนและ 12,988.01 บาท ซึ่งเป็นค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนและ 7,501.38 บาท ค่าเช่าที่ดินและเครื่องมือทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนและ 5,294.38 บาท ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และอาหารสัตว์เฉลี่ยครัวเรือนและ 4,392.09 บาท และค่าภาษีที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนและ 44.11 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในการเกษตรส่วนใหญ่ของสมาชิกมาจากค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ทำงานนอกการเกษตรจึงทำให้มีแรงงานในครัวเรือนช่วยน้อย ตลอดจนในช่วงฤดูกาลเพาะปลูก และช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวแรงงานขาดแคลน ส่งผลทำให้ค่าจ้างแรงงานสูง

ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร

ตาราง 4.10 ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย

ประเภทค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ค่าอาหาร	4,399,420	42.69	304	14,471.78
ค่าเครื่องนุ่งห่ม	369,700	3.59	300	1,232.33
ค่ารักษาพยาบาล	346,445	3.36	299	1,158.68
ค่าการศึกษาเล่าเรียน	1,529,850	14.84	208	7,355.05
ค่าชำระหนี้	3,661,351	35.52	230	15,918.92
รวม	10,306,766	100.00		33,903.84

จากตาราง 4.10 พบว่า สมาชิกมีค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนและ 33,903.84 บาท ซึ่งเป็นค่าชำระหนี้เฉลี่ยครัวเรือนและ 15,918.92 บาท ค่าอาหารเฉลี่ยครัวเรือนและ 14,471.78 บาท ค่าการศึกษาเล่าเรียนเฉลี่ยครัวเรือนและ 7,355.05 บาท ค่าเครื่องนุ่งห่มเฉลี่ยครัวเรือนและ 1,232.33 บาท และค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยครัวเรือนและ 1,158.68 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยนอกการเกษตรส่วนใหญ่เป็นค่าชำระหนี้ รองลงมาเป็นค่าอาหาร เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ได้นำเงินกู้ยืมส่วนหนึ่งมาใช้เพื่อเป็นค่าชำระหนี้และอาหารถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทุกคนทั้งผู้ที่ทำงานมีรายได้ และไม่มีรายได้จำเป็นต้องบริโภคอาหาร

เงินกู้ระยะสั้น

ตาราง 4.11 จำนวนเงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้

ลักษณะการใช้เงินกู้	จำนวนเงินกู้ระยะสั้น			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ซื้อวัสดุการเกษตร	149,400	4.18	102	1,464.71
ค่าใช้จ่ายในการเกษตร	1,950,100	54.60	254	7,677.56
ค่าซื้อสัตว์เพื่อเลี้ยงขาย	452,000	12.66	70	6,457.14
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่จำเป็น	1,020,000	28.56	207	4,927.54
รวม	3,571,500	100.00		11,748.36

จากตาราง 4.11 พบว่าเงินกู้ระยะสั้นที่สมาชิกกู้จำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้ปีทางบัญชี 2533 เฉลี่ยครัวเรือนละ 11,748.36 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 7,677.56 บาท ค่าซื้อสัตว์เพื่อเลี้ยงขาย ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่จำเป็น และซื้อวัสดุการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 6,457.14 บาท, 4,927.54 บาท และ 1,464.71 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ยที่สมาชิกกู้จากสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร ได้แก่ ค่าจ้างไถ ค่าจ้างเพาะปลูก ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ของพืชทุกชนิดที่สมาชิกปลูก ซึ่งสอดคล้องกับตาราง 4.9 กล่าวคือสมาชิกส่วนใหญ่มีค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 7,501.38 บาท

เงินกู้ระยะปานกลาง

ตาราง 4.12 จำนวนเงินกู้ระยะปานกลางเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้

ลักษณะการใช้เงินกู้	จำนวนเงินกู้ระยะปานกลาง			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ปรับปรุงที่ดิน ซื้อที่ดิน ไถ่ถอนที่ดิน	1,667,500	17.06	98	17,015.31
ซื้อ ซ่อมแซมเครื่องจักรกล	135,300	1.38	42	3,221.43
สร้าง โรงเรือนการเกษตร				
สิ่งปลูกสร้าง	856,800	8.77	60	14,280.00
ซื้อสัตว์ใช้งาน ทำพันธุ์	473,100	4.84	83	5,700.00
ชำระหนี้สินเดิม	1,066,000	10.91	80	13,325.00
ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกใน ครัวเรือน	329,100	3.37	75	4,388.00
ซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์	2,024,000	20.71	31	65,290.32
สร้างบ้าน	2,395,000	24.51	41	58,414.63
ปรับปรุงบ้าน ซ่อมแซมบ้าน	826,000	8.45	47	17,574.47
รวม	9,772,800	100.00		32,147.37

จากตาราง 4.12 พบว่า จำนวนเงินกู้ระยะปานกลางที่สมาชิกกู้จากสหกรณ์ จำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้ ปีทางบัญชี 2533 เฉลี่ยครัวเรือนละ 32,147.47 บาท ซึ่งเป็นค่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เฉลี่ยครัวเรือนละ 65,290.32 บาท ค่าสร้างบ้านเฉลี่ยครัวเรือนละ 58,414.63 บาท ค่าปรับปรุงบ้าน ซ่อมแซมบ้านเฉลี่ยครัวเรือนละ 17,574.47 บาท ค่าปรับปรุงที่ดิน ซื้อที่ดิน ไถ่ถอนที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 17,015.31 บาท จะเห็นได้ว่าสมาชิกใช้เงินกู้เฉลี่ยมากที่สุดในการซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ รองลงมาคือ การสร้างบ้าน เนื่องจากรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และมีความจำเป็นอย่างหนึ่งในปัจจุบัน และบ้านเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต

การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก

ตาราง 4.13 การชำระคืนเงินกู้จำแนกตามอัตราดอกเบี้ยและลักษณะการใช้เงินกู้

ลักษณะการชำระคืนเงินกู้	อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 12.5		อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 14.5	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ชำระคืนตามกำหนดได้ทั้งหมด	4,218,780	81.32	1,605,600	64.97
ชำระคืนตามกำหนดได้บางส่วน	598,000	11.53	452,340	18.30
ไม่ชำระคืนตามกำหนด	370,750	7.15	413,530	16.73
รวม	5,187,530	100.00	2,471,470	100.00

จากตาราง 4.13 พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดได้ทั้งหมดที่มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.5 กล่าวคืออัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.5 สมาชิกชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดได้ทั้งหมด 4,218,780 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.32 สมาชิกชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดได้บางส่วน 598,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.53 และสมาชิกไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด 370,750 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.15 และที่อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 14.5 สมาชิกชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดได้ทั้งหมด 1,605,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.97 สมาชิกชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดได้บางส่วน 452,340 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.30 และสมาชิกไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด 413,530 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.73

เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ

ตาราง 4.14 จำนวนและร้อยละของเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระจำแนกตามความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก

ความสามารถในการชำระหนี้	บาท	เฉลี่ย	
		บาท/ครัวเรือน	ร้อยละ
สามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้ทั้งหมด	5,824,380	19,159.14	76.05
สามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้บางส่วน	1,050,340	3,455.07	13.71
ไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด	784,280	2,579.87	10.24
รวม	7,659,000	25,194.08	100.00

จำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระจำแนกตามความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่อก จำกัด ปีทางบัญชี 2533 พบว่ามีจำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระทั้งหมด 7,659,000 บาท มีเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระเฉลี่ยครัวเรือนละ 25,194.08 บาท สมาชิกสามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้ทั้งหมด 5,824,380 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.05 โดยสามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้ทั้งหมดเฉลี่ยครัวเรือนละ 19,159.14 บาท สมาชิกสามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้บางส่วน 1,050,340 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.71 โดยสามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้บางส่วนเฉลี่ยครัวเรือนละ 3,455.07 บาท และสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด 784,280 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.24 สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,579.87 บาท จะเห็นว่าส่วนใหญ่สมาชิกสามารถชำระหนี้ตามกำหนด จากการสอบถามสมาชิก พบว่าสมาชิกสามารถชำระหนี้ตามกำหนด เนื่องจากผลผลิตได้มากและขายได้ราคาดี ทำให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพได้รับผลตอบแทนสูง นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ การขอกู้ การเร่งรัดหนี้สินจากสหกรณ์ และมีความพร้อมในการชำระหนี้ ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากบุตรที่ทำงานมีรายได้ ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด จากการสอบถามสมาชิกพบว่าสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด เนื่องจากมีเหตุจำเป็นต้องใช้จ่ายในครัวเรือน ได้แก่ การเจ็บป่วย ผลผลิตได้น้อยและขายได้

ราคาต่ำ ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพแต่ยังไม่ได้รับผลตอบแทน เช่น ทำสวนมะม่วง ทำสวนลำไย เป็นต้น และยังไม่ได้ขายผลผลิต (ตาราง 4.14)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิก

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด เป็นการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน (multiple linear regression analysis) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ และการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น (elasticity coefficient analysis) เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงปัจจัยแต่ละชนิดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์ โดยวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน ซึ่งมีรูปแบบการ ดังนี้

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5$$

โดยที่

y = การชำระหนี้ (บาท)

a = ค่าคงที่ (constant term)

b_1, b_2, \dots, b_5 = ค่าสัมประสิทธิ์ (coefficient)

x_1 = ขนาดฟาร์ม (ไร่)

x_2 = หนี้สินทั้งหมด (บาท)

x_3 = รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (บาท)

x_4 = ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (บาท)

x_5 = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ร้อยละ)

ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด ปีทางบัญชี 2533

ตาราง 4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	การชำระหนี้ (y)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ขนาดฟาร์ม (x_1)	0.1014	0.08
หนี้สินทั้งหมด (x_2)	0.8372	0.00***
รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (x_3)	0.2388	0.00***
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (x_4)	0.1276	0.03
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (x_5)	0.4914	0.00***

หมายเหตุ : *** = ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.000

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

จากตาราง 4.15 พบว่าการชำระหนี้คืนมีความสัมพันธ์น้อยกับรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์มากกับหนี้สินทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเห็นได้ว่าค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยสามารถบอกขนาดของความสัมพันธ์และทิศทางของความสัมพันธ์ได้

ตาราง 4.16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละชนิด

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5
ขนาดฟาร์ม (x_1)	1.000	0.113	0.501 ^{***}	0.373 ^{***}	0.141 [*]
พื้นที่ทั้งหมด (x_2)	0.113	1.000	0.231 ^{***}	0.217 ^{***}	0.573 ^{***}
รายได้ทั้งหมดของ ควัวเรือน (x_3)	0.501 ^{***}	0.231 ^{***}	1.000	0.365 ^{***}	0.250 ^{***}
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของ ควัวเรือน (x_4)	0.373 ^{***}	0.217 ^{***}	0.365 ^{***}	1.000	0.190 ^{**}
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (x_5)	0.141 [*]	0.573 ^{***}	0.250 ^{***}	0.190 ^{**}	1.000

หมายเหตุ : * = ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

** = ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

*** = ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.000

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละชนิด

จากตาราง 4.16 พบว่าขนาดฟาร์มมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับรายได้ทั้งหมดของควัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์น้อยกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดของควัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พื้นที่ทั้งหมดมีความสัมพันธ์น้อยกับรายได้ทั้งหมดของควัวเรือน และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของควัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายได้ทั้งหมดของควัวเรือนมีความสัมพันธ์น้อยกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดของควัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของควัวเรือนมีความสัมพันธ์น้อยกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน (multiple linear regression analysis) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต จำกัด ปีทางบัญชี 2533

สมการการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ได้ผลดังนี้

$$y = -534.8222 - 0.5422x_1 + 0.7908x_2 + 0.0310x_3 - 0.0756x_4 + 239.8171x_5$$

(-0.005) (21.504) (1.940) (-2.336)

(0.332)

$$R^2 = 0.7087$$

ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงค่า t-ratio

จากสมการการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า R^2 (coefficient of determination) มีค่าเท่ากับ 0.7087 สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในสมการมีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ถึงร้อยละ 70.87 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 29.13 ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในสมการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยแต่ละชนิดโดยใช้ t-test ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ทั้งหมดมีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 100 ถ้าเพิ่มสินทั้งหมดเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้การชำระหนี้เพิ่มขึ้น 0.7908 บาท รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ถ้ารายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้การชำระหนี้เพิ่มขึ้น 0.0310 บาท ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 98 ถ้าค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้การชำระหนี้ลดลง 0.0756 บาท (ตาราง 4.17)

จากผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ถ้ารายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้น ความสามารถในการชำระหนี้ก็สูงขึ้นด้วย

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ถ้าค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้นก็จะสามารถชำระหนี้สินได้ลดลง

ตาราง 4.17 ค่าสัมประสิทธิ์ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน t-ratio และระดับนัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต์ จำกัด ปีทางบัญชี 2533

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	t-ratio	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ขนาดฟาร์ม (x_1)	-0.5422	113.5117	-0.005	0.99
หนี้สินทั้งหมด (x_2)	0.7908	0.0368	21.504	0.00
รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (x_3)	0.0310	0.0160	1.940	0.05
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (x_4)	-0.0756	0.0324	-2.336	0.02
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (x_5)	239.8171	723.3954	0.332	0.74

ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น (elasticity coefficient analysis) เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงปัจจัยแต่ละชนิดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ต์ จำกัด ปีทางบัญชี 2533

จากผลการศึกษพบว่า การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินทั้งหมด เป็นปัจจัยที่อธิบายความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ได้ดีที่สุด โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.8810 หมายความว่าเมื่อจำนวนหนี้สินทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้การชำระหนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8810 ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาคือรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.1375 หมายความว่าเมื่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้การชำระหนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1375 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.1370 หมายความว่าเมื่อจำนวนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้การชำระหนี้เพิ่มขึ้น

ร้อยละ 0.1370 และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -0.1316 หมายความว่า เมื่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้การชำระหนี้ลดลงร้อยละ 0.1316 ผลรวมของค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 4 ชนิดเท่ากับ 1.0240 แสดงว่าลักษณะการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์มีค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีความยืดหยุ่นมาก (Elastic) กล่าวคือ ถ้าเพิ่มปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 4 ชนิดคือ หนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 การชำระหนี้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.0240 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 1 ของปัจจัยที่เพิ่มขึ้น (ตาราง 4.18)

ตาราง 4.18 ค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น (elasticity coefficient)

ตัวแปร	ค่าความยืดหยุ่น
ขนาดฟาร์ม (x_1)	-0.0002
หนี้สินทั้งหมด (x_2)	0.8810
รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน (x_3)	0.1375
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน (x_4)	-0.1316
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (x_5)	0.1370

หมายเหตุ :

1. \bar{y} = 22,613.487 (บาท)
2. \bar{x}_1 = 8.546 (ไร่)
3. \bar{x}_2 = 25,194.079 (บาท)
4. \bar{x}_3 = 100,277.786 (บาท)
5. \bar{x}_4 = 39,358.181 (บาท)
6. \bar{x}_5 = 12.914 (ร้อยละ)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ (SUMMARY AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัถ อำเภอดอยสะแกก่ จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้

สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัถ ได้แก่ ขนาดฟาร์ม หนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัถ ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปีทางบัญชี 2533 มีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) จำนวน 304 ราย โดยมีระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) การวิเคราะห์ได้แก่ สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัถ

ผลการวิจัยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 75.33 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 24.67 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 48.72 ปี มีการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4 ร้อยละ 80.59 ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ระหว่าง 1-8 ปี ร้อยละ 55.26 โดยมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ยคนละ 9.69 ปี จำนวน

สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานมีรายได้ ร้อยละ 66.83 เฉลี่ยครัวเรือนละ 2.64 คน และเป็นผู้ที่ไม่มีรายได้ ร้อยละ 33.17 เฉลี่ยครัวเรือนละ 1.72 คน ลักษณะการถือครองที่ดินของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นของตนเองทั้ง 3 ขนาดฟาร์ม คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ ร้อยละ 44.41, 21.38 และ 5.59 ตามลำดับ การใช้ที่ดินของสมาชิกปลูกในฟาร์มขนาดเล็กมากที่สุด และส่วนใหญ่ปลูกข้าว กล่าวคือ สมาชิกปลูกข้าว เฉลี่ยครัวเรือนละ 8.00 ไร่ รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยมากที่สุดจากกระเทียมครัวเรือนละ 27,928.23 บาท สมาชิกมีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 34,533.27 บาท รายได้นอกการเกษตรส่วนใหญ่มาจากเงินเดือน ร้อยละ 43.56 สมาชิกมีรายได้นอกการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 46,435.53 บาท ค่าใช้จ่ายในการเกษตรส่วนใหญ่เป็นค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร ร้อยละ 56.43 สมาชิกมีค่าใช้จ่ายในการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 12,988.01 บาท ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยมากที่สุดเป็นค่าชำระหนี้ครัวเรือนละ 15,918.92 บาท สมาชิกมีค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 33,903.84 บาท เงินกู้ระยะสั้นที่สมาชิกกู้จากสหกรณ์มีการใช้เงินกู้ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร ร้อยละ 54.60 สมาชิกใช้เงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ยครัวเรือนละ 11,748.36 บาท เงินกู้ระยะปานกลางที่สมาชิกกู้จากสหกรณ์ส่วนใหญ่ใช้เงินกู้ในการสร้างบ้าน ร้อยละ 24.51 สมาชิกใช้เงินกู้ระยะปานกลางเฉลี่ยครัวเรือนละ 32,147.37 บาท การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกส่วนใหญ่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 12.5 และชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดได้ทั้งหมดร้อยละ 81.32 เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระส่วนใหญ่สมาชิกสามารถชำระหนี้คืนตามกำหนดได้ทั้งหมดเฉลี่ยครัวเรือนละ 19,159.14 บาท ร้อยละ 76.05 สมาชิกสามารถชำระหนี้คืนตามกำหนดได้บางส่วนเฉลี่ยครัวเรือนละ 3,455.07 บาท ร้อยละ 13.71 และสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,579.87 บาท ร้อยละ 10.24

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก

ในการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามพบว่าหนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละชนิด พบว่าส่วนใหญ่ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในการวิเคราะห์สมการถดถอยเส้นตรงเชิงซ้อน พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.7087 สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในสมการ มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัก ร้อยละ 70.87 ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 29.13 ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในสมการ กล่าวคือ หนี้สินทั้งหมดเป็น ปัจจัยที่อธิบายถึงความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีที่สุด ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนและรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น พบว่า ความยืดหยุ่นของ ปัจจัยทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่ามีความยืดหยุ่นน้อย (Inelastic) โดยที่การเปลี่ยนแปลง ของหนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยที่อธิบายความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ได้ดีที่สุด มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.8810 ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาคือรายได้ทั้งหมดของ ครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน โดยมีค่าความยืดหยุ่น เท่ากับ 0.1375, 0.1370 และ -0.1316 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระ หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ จ้ากัก จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถ ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารสหกรณ์ โดยใช้กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานสินเชื่อ ของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ คือ ขนาดฟาร์ม จากผลการวิจัยพบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (1-7 ไร่) สามารถชำระหนี้สินได้ดีกว่า ฟาร์มขนาดกลาง (8-14 ไร่) และฟาร์มขนาดใหญ่ (15 ไร่ขึ้นไป) ดังนั้นสหกรณ์ควร พิจารณาให้เงินกู้สำหรับฟาร์มขนาดเล็กในวงเงินที่สูงขึ้น เนื่องจากฟาร์มขนาดเล็กมีความ สามารถในการชำระหนี้สินได้ดีซึ่งเป็นผลดีต่อสหกรณ์ และเป็นการกระจายเงินกู้ออกไปให้ กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดเนื่องจากการเจ็บป่วย ผลผลิตได้น้อย หรือนำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพแต่ยังไม่ได้รับผลตอบแทน สหกรณ์ควร

ขยายเวลาในการชำระหนี้ออกไปตามความเหมาะสมหรืออาจให้สมาชิกกู้เงินได้อีกเพื่อช่วยลดความเดือดร้อนของสมาชิก และช่วยให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพต่อไป ในกรณีที่สมาชิกยังไม่ได้ขายผลผลิต สหกรณ์ควรรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก อาจใช้วิธีการซื้อขาด หรือวิธีจำหน่ายผล ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งสหกรณ์และตัวสมาชิกเอง

3. สหกรณ์ควรจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ ทัศนกรรมในครัวเรือน งานฝีมือต่าง ๆ ซึ่งเป็นอาชีพเสริมสำหรับสมาชิก และช่วยทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกก็จะสูงขึ้นด้วย

4. สหกรณ์ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการออม ได้แก่ ออมทรัพย์ กระบอกไม้ไผ่ ลังจะออมทรัพย์ สหกรณ์ควรมีรางวัลสำหรับสมาชิกที่มีเงินออมสูงที่สุดในแต่ละปีทางบัญชี เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้สมาชิกมีการออมทรัพย์กับสหกรณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อทั้งตัวสมาชิกเองและสหกรณ์ ทางด้านสมาชิกรู้จักประหยัดและออมมากขึ้น กล่าวคือ การลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นลง และในกรณีจำเป็นสมาชิกก็สามารถนำเงินออมออกมาใช้ได้ทันทีตามความต้องการ เช่น การเจ็บป่วย การศึกษาเล่าเรียน และการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด เป็นต้น ทางด้านสหกรณ์จะทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการดำเนินงานมากขึ้น และมีความมั่นคงมากขึ้น

5. สหกรณ์ควรจะนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงานสินเชื่อ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(Recommendations for Further Study)

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยเพียง 5 ชนิดคือ ขนาดฟาร์ม หนี้สินทั้งหมด รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ การเร่งรัดหนี้สินจากสหกรณ์ ความเต็มใจที่จะชำระหนี้ สิทธิประโยชน์เวียน และมูลค่าผลผลิตต่อไร่ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด ที่มี
หนังสือกำหนดชำระ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรรศึกษสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ เพื่อเปรียบ
เทียบปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของสมาชิกว่ามีความแตกต่างกันเพียงใด



เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2529. รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์การเกษตร (ทั่วไป) ประจำปี 2529. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและแผนงาน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. 2530. รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์ประเภทการเกษตร ประจำปี 2530. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายประมวลบัญชีและสถิติ, กองวิชาการและแผนงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2527. คู่มือวิธีปฏิบัติงานสินเชื่อของสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สยาม จำกัด.
- _____. 2529. การสหกรณ์ในประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.
- จรินทร์ เทศวานิช และคณะ. 2527. เศรษฐศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ หน้าที่ 10-15. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เทียนชัย รัตนดิถก. 2533. ปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นำชัย ทนผล. 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ประเจิด สิ้นทรัพย์ และศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์. 2521. ปัญหาและนวัตกรรมการลงทุนของเอกชนในสาขาในบางภาคของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : รายงานวิจัยคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปราณี เหล่าทะเกียรติ. 2522. วิเคราะห์การก่อกวนสินของเกษตรกรในจังหวัดยะเชิงเทรา 2518-2519. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตร-ศาสตร์.

ปิยะวัตี แดงสุวรรณ. 2529. คู่มือวิธีวิเคราะห์เศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิชิต ธาณี. 2530. สินเชื่อการเกษตร. เชียงใหม่ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พลู สัตถการณ. 2533. การบริหารงานสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ลัดดา นิคาลบุตร และคณะ. 2528. งานกิจและบัญชีสหกรณ์เพื่อการจัดการ หน่วยที่ 1- 15. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วนิดา นิมมานไพโรจน์. 2527. สถาบันการเงิน. กรุงเทพมหานคร : ดร. ศรีสง่า.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2532. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ, คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ตรุธรรม. 2529. การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้าร่วมหุ้นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สหกรณ์การเกษตรโดยละเอียด จำกัด. รายงานกิจการประจำปี 2528-2533. อำเภอโดยละเอียด จังหวัดเชียงใหม่. (เอกสารโรเนียว)

..... 2533. ระบียงว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิก

พ.ศ. 2532. อำเภอโดยละเอียด จังหวัดเชียงใหม่. (เอกสารโรเนียว)

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2526. ภาวะหนี้สินของเกษตรกรการเพาะปลูก 2523/24. กรุงเทพมหานคร : กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. 2534. การศึกษานโยบายหนี้สินของเกษตรกรและสินเชื่อ การเกษตรและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร : กองนโยบายและแผนพัฒนา การเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานสหกรณ์อำเภอคลองสะแกเค็ด. 2533. คำบรรยายสรุปรูปงานสหกรณ์ในอำเภอ คลองสะแกเค็ด. จังหวัดเชียงใหม่. (เอกสารโรเนียว)
- สุนตรา บุษยาพีระภักดิ์. 2525. วิเคราะห์ความสามารถใช้คืนเงินกู้ของครัวเรือน ชนบทในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- สุวัฒน์ อ้อยโอบุลย์สวัสดิ์. 2529. การจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร พรานกระต่าย จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์. 2522. วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียง ของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- Maharjan, Krishna Hari. 1980. An Analysis of Factors Affecting the Loan Repayment Performance of small Farmers in Nepal. Bangkok : M.S. Thesis, Thammasat University.
- Yamane, Taro. 1973. Statistics An Interoductory Analysis. (Third Edition). New York : Harper & Row, Publishers, Inc.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ลำดับที่ [JI JC JI J1-3

เรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีการบัญชี 2533

เป็นงานวิจัยประกอบวิทยานิพนธ์ปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

ชื่อและนามสกุล.....กลุ่ม.....

1. เพศ [JI
 - () 1. ชาย
 - () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี [JI J5-6
3. ท่านสำเร็จการศึกษาระดับชั้น..... [JI J7-8
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
 - () 1. ผู้ทำงานมีรายได้.....คน [J9
 - () 2. ผู้ไม่มีรายได้.....คน [J10
5. ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์.....ปี [JI J11-12
6. ลักษณะการถือครองที่ดิน
 - () 1. ของตนเอง.....ไร่ [JI J13-14
เอกสารสิทธิ์ (ระบุ).....
 - () 2. เช่า.....ไร่ [JI J15-16

7. การใช้ที่ดินทำการเกษตรกรรม

- () 1. ปลูกข้าว.....ไร่ [] [] [] [] 117-18
 () 2. ปลูกถั่วเหลือง.....ไร่ [] [] [] [] 119-20
 () 3. ปลูกกระเทียม.....ไร่ [] [] [] [] 121-22
 () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....ไร่ [] [] [] [] 123-24

8. รายได้จากการเกษตร (รายได้ประจำ)

8.1 พืชผลที่ขาย

- () 1. ข้าว.....บาท [] [] [] [] [] 125-29
 () 2. ถั่วเหลือง.....บาท [] [] [] [] [] 130-34
 () 3. กระเทียม.....บาท [] [] [] [] [] 135-39
 () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท [] [] [] [] [] 140-44

8.2 สัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่ขาย

- () 1. หมู.....บาท [] [] [] [] [] 145-49
 () 2. เป็ด.....บาท [] [] [] [] [] 150-53
 () 3. ไก่.....บาท [] [] [] [] [] 154-57
 () 4. วัว.....บาท [] [] [] [] [] 158-62
 () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท [] [] [] [] [] 163-66

9. รายได้จากนอกภาคการเกษตร (รายได้ประจำ)

- () 1. ค้าขาย.....บาท [] [] [] [] [] 167-71
 () 2. รับจ้าง.....บาท [] [] [] [] [] 172-76
 () 3. งานช่าง.....บาท [] [] [] [] [] 14-8
 () 4. ก่อสร้าง.....บาท [] [] [] [] [] 19-13
 () 5. เงินเดือน.....บาท [] [] [] [] [] 114-18
 () 6. ค่าเช่าและดอกเบี้ย.....บาท [] [] [] [] [] 119-22
 () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท [] [] [] [] [] 123-27

10. ค่าใช้จ่ายในการเกษตร (ค่าใช้จ่ายประจำ)

- () 1. ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช
ค่าอาหารสัตว์.....บาท [] [] [] [] [] 128-32
- () 2. ค่าวัสดุการเกษตร.....บาท [] [] [] [] [] 133-36
- () 3. ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร.....บาท [] [] [] [] [] 137-41
- () 4. ค่าซื้อสัตว์เพื่อเลี้ยงขาย.....บาท [] [] [] [] [] 142-46
- () 5. ค่าเช่า.....บาท [] [] [] [] [] 147-50
- () 6. ค่าภาษีที่ดิน.....บาท [] [] [] [] [] 151-53
- () 7. สร้างสิ่งปลูกสร้างเกี่ยวกับการเกษตร
.....บาท [] [] [] [] [] 154-58
- () 8. อื่น ๆ (ระบุ)..... [] [] [] [] [] 159-63

11. ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร (ค่าใช้จ่ายประจำ)

- () 1. ค่าอาหาร.....บาท [] [] [] [] [] 164-68
- () 2. ค่าเครื่องนุ่งห่ม.....บาท [] [] [] [] [] 169-72
- () 3. ค่ารักษาพยาบาล.....บาท [] [] [] [] [] 173-76
- () 4. ค่าการศึกษาเล่าเรียน.....บาท [] [] [] [] [] 11-5
- () 5. ค่าชำระหนี้.....บาท [] [] [] [] [] 16-10
- () 6. อื่น ๆ (ระบุ)..... [] [] [] [] [] 111-15

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เงินกู้และการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

1. เมื่อท่านประสบปัญหาเรื่องการเงินท่านจะขอความช่วยเหลือจากแหล่งใด [] 16

- () 1. สหกรณ์
- () 2. แหล่งเงินกู้อื่น ๆ (ระบุ).....

2. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรตามแผนงาน
ผลิตสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ท่านนำเงินกู้ประเภทนี้ไปใช้จ่ายอย่างไร

- () 1. ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช
อาหารสัตว์.....บาท [] [] [] [] [] 117-21

- () 2. ค่าวัสดุการเกษตร.....บาท [] [] [] [] 122-25
- () 3. ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร.....บาท [] [] [] [] [] 126-30
- () 4. ค่าซื้อสัตว์เพื่อเลี้ยงขาย.....บาท [] [] [] [] [] 131-35
- () 5. ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร.....บาท [] [] [] [] [] 136-39
- () 6. ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร.....บาท [] [] [] [] [] 140-43
- () 7. ค่าใช้จ่ายของครอบครัวตามที่จำเป็นบาท [] [] [] [] [] 144-48
- () 8. ค่าซื้อสัตว์ใช้งานสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆบาท [] [] [] [] [] 149-53
3. เงินกู้ระยะปานกลาง เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนในสินทรัพย์การเกษตร โดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ (3 ถึง 5 ปี) และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน ท่านนำเงินกู้ประเภทนี้ไปใช้จ่ายอย่างไร
- () 1. บุกเบิกที่ดินหรือปรับปรุงที่ดินหรือซื้อที่ดินบาท [] [] [] [] [] 154-58
การเกษตร.....บาท
- () 2. สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำบาท [] [] [] [] [] 159-63
ประตูกักน้ำ.....บาท
- () 3. ทำสวน.....บาท [] [] [] [] [] 164-68
- () 4. ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่บาท [] [] [] [] [] 169-73
และอุปกรณ์เกี่ยวกับการเกษตร.....บาท
- () 5. ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุง โรงเรือน ปรับปรุงบาท [] [] [] [] [] 174-78
บ้านและสิ่งปลูกสร้างเกี่ยวกับการเกษตร.....บาท
- () 6. ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำบาท [] [] [] [] [] 11-5
.....บาท
- () 7. ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตรบาท [] [] [] [] [] 16-10
.....บาท
- () 8. ซื้อหรือสร้างเครื่องอำนวยความสะดวกบาท [] [] [] [] [] 111-15
ในครอบครัว.....บาท

4. จำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระในปี 2533 จากแหล่งเงินกู้ที่ท่านกู้

- () 1. สหกรณ์.....บาท []C []C []C []C []C 116-20
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท
- () 2. ญาติพี่น้อง.....บาท []C []C []C []C []C 121-25
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท
- () 3. เพื่อนบ้าน.....บาท []C []C []C []C []C 126-30
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท
- () 4. ผู้มีอาชีพให้กู้.....บาท []C []C []C []C []C 131-35
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท
- () 5. ธนาคารพาณิชย์.....บาท []C []C []C []C []C 136-40
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท
- () 6. ธ.ก.ส.....บาท []C []C []C []C []C 141-45
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท []C []C []C []C []C 146-50
 อัตราดอกเบี้ย.....บาท

5. การติดต่อชำระหนี้กับสหกรณ์ ท่านได้รับความสะดวกจากพนักงานสหกรณ์
 มากน้อยเพียงใด []C 151

- () 1. มาก
- () 2. ปานกลาง
- () 3. น้อย

6. ความสามารถในการชำระหนี้เงินเมื่อถึงกำหนดให้กับสหกรณ์ []C 152

- () 1. สามารถชำระหนี้เงินเมื่อถึงกำหนดได้ทั้งหมด
- () 2. สามารถชำระหนี้เงินเมื่อถึงกำหนดได้เพียงบางส่วน (ระบุ).....
- () 3. ไม่สามารถชำระหนี้เงินเมื่อถึงกำหนด

7. ท่านไม่สามารถชำระหนี้คืนให้กับสหกรณ์เมื่อถึงกำหนดเพราะเหตุใด []C 153-54

(เลือกได้ 2 คำตอบ)

- () 1. มีเหตุจำเป็นต้องใช้จ่ายในครอบครัวได้แก่ การเจ็บป่วย
- () 2. ผลผลิตได้น้อย ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้
- () 3. ราคาผลผลิตตกต่ำ
- () 4. นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพต่อ
- () 5. นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์
- () 6. บิตพรวัวไม่ชำระหนี้
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

8. เหตุใดท่านจึงสามารถชำระหนี้คืนให้แก่สหกรณ์ได้ตามกำหนด (เลือกได้ 2 คำตอบ)

- () 1. ผลผลิตขายได้ราคาดี []C 155-56
- () 2. นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์
- () 3. นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพได้รับผลตอบแทนสูง
- () 4. ผลผลิตได้มาก ทำให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้
- () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ในการชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ได้ตามกำหนด ท่านได้เงินจากแหล่งใดมาชำระหนี้ []57

- () 1. จากรายได้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรและนอกการเกษตร
- () 2. จากการกู้ยืม (ระบุ).....
- () 3. อื่น ๆ (ระบุ).....

10. เมื่อใกล้ถึงกำหนดการชำระคืนเงินกู้ ท่านได้รับหนังสือเตือนจากสหกรณ์หรือไม่ []58

- () 1. ได้รับ.....ครั้ง
- () 2. ไม่ได้รับ



ภาคผนวก ข

แผนที่จังหวัด เชียงใหม่



ภาคผนวก ค

แผนที่อำเภอต๋อยสะเก็ด



ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นางสาว อรวรรณ กมล
- วัน เดือน ปีเกิด : 29 ตุลาคม 2511
- สถานที่เกิด : อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- วุฒิการศึกษา : - มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดาราวิทยาลัย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2529
- อนุปริญญาศิลปศาสตร (อ.ศศ.) สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
วิทยาลัยครูลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 2531
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
วิทยาลัยครูเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2533
- เทคโนโลยีการเกษตรมหานวัตกรรม (ทษ.ม.) แม่โจ้รุ่น 56
สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
อำเภอล้านทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2536
- ผลงานทางวิชาการ : - บัญชีพิเศษเรื่อง แนวโน้มการส่งออกเครื่องเซินของผู้ผลิตใน
จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2525-2530
- วิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการ
ชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533